

SLOVENEK

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inšerate in reklamacije. Upraviškega telefona štev. 188.

Inserati:

Enostop. petifvrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11
za trikrat 9
za več ko trikrat . . . 8
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Današnja številka obsega 6 strani.

Obstrukcija ali ne?

Pred nekaj dnevi smo bili prinesli vest, da je dr. Ivčević izstopil iz »Jugoslovanskega kluba«, kateremu je predsedoval. Ta vest, došla nam brzojavno čez Dalmacijo, je bila dementirana. Zdaj pa lete novice k nam preko Budimpešte in Zagreba, kajti danes nam došla »Hrvatska« je vsa razburjena in piše pod naslovom: »Mameluška politika dr. Ivčevića«: »Javljajo iz Pešte: Hrvatske delegate je najneugodnejše dirnila vest, da je Ivčević izstopil iz »Jugoslovanskega kluba«, ker ne odobrava borbe na Dunaju proti vladi. Sliši se, da hoče tudi Perić izstopiti, ki je bil svoj čas tako radikalen, ko se je šlo za politiko svobodne narodne emancipacije.« Resolucionaško glasilo upa, da se bo Dalmacija vzdignila proti taki »mameluški politiki«.

Ni prijetno biti član »Jugoslovanskega kluba«, kajti obrni se, kakor hočeš, dobiš polena v hrbet. Posebno se odlikuje v tem zagrebški »Pokret«, glasilo mladih liberalcev, ki hujša k razporu v klubu. »Konservativne« elemente v klubu hoče spraviti pod pritisk »radikalcev«.

»Pokret« pravi, da se je poročalo iz »Jugoslovanskega kluba« vedno — zdaj o krizah, zdaj o solidarnosti. Tej nejasnosti se mora narediti konec. Posebno dolži načelnika dr. Ivčevića, da je on kriv, da ni bila preprečena nagodbena razprava z nujnimi predlogi. Sedaj pa hočejo člani »Jugoslovanskega kluba« to napako popraviti in dejansko obstruirati nagodbo in belokranjsko železnico. V ta namen so skoro vsi vpisani kot govorniki.

»Pokret« očita našim polancem, da so se postavili »na čisto avstrijsko stališče«. To ni res. Naši poslanci stoje na popolnoma realističnem stališču, s katerega upajo doseči največ ugodnosti za naš narod. To je tudi njihova dolžnost, ker so za to izvoljeni. Zato gre mimo njih vse, kar pišejo ljudje, ki so iskali odcepljenja od naših poslancev.

Glede slovenskih liberalcev piše »Pokret«, da so vkljub »teroru klerikalcev« in vkljub belokranjski železnici se izrekli za solidarnost s Hrvati. To je pač čudno: Hribar je vendar poročevalec za belokranjsko železnico, Rybaf je izjavil, da ne obstruira, a v »Pokretu« čitamo z vso odločnostjo, da so vsi slovenski liberalci solidarni s hrvaško obstrukcijo in včeraj so listi poročali, da je Rybaf vpisan kot govornik proti nujnemu predlogu za hitro rešitev predloge o nagodbi in belokranjski železnici. Rybaf in Hribar sta dolžna pojasniti, kaj je na tem. Ali je zopet dvojna igra?

Med tem, ko so se slovenski liberalci udali v obstrukcijo — nadaljuje »Pokret« —

se je pa začela krhati solidarnost med Hrvati. Dalmatinski pravaši so začeli dvomiti nad tem, ali je pričeta taktika prava, kakor je storila »Prava Crvena Hrvatska«, da se naj opusti obstrukcija, ki bi deželi le škodovala.

Radikalno glasilo tira k hitri odločitvi: »Sveža je u krizi, o tom nema sumnje, i bilo bi poželjno, da se što prije položaj razbistri.« Tudi mi to želimo, kajti ni nam vseeno, kako se dela z vitalnimi interesi naše dežele.

Zadnja brzojavka, ki jo donasa zagrebški liberalni list, se glasi: »Radikalna skupina »Jugoslovanskega kluba«, ki zagovarja obstrukcijo, vedno bolj prevladuje med člani zveze. Jugoslavlani so jako vzlovoljeni zaradi sklicanja hrvaškega sabora.«

Uradni korespondenčni urad pa poroča: »Savez južnih Slavena« je dokončal svoja posvetovanja o stališču glede na nujne predloge o pogodbi in sklenil, da ne obstruira pogodbe in se tudi ne odstrani pri razpravi, marveč da se zadovoljuje s protiglasovanjem.

Kaj je res in kaj ne, kdo nam to pove? Če je to res, kar poroča korespondenčni urad, je bilo toliko upitja in pisanja zastoni in »Jugoslovanska zveza«, ki je izrabila za ta brezvspešni boj vse svoje moči, je sedaj na slabšem, kakor prej. Mi smo to izpočetka napovedovali in za to so nas napadali, da smo »vladni hlapci«. Danes smo pa mi vsaj na to lahko ponosni, da je bila pot naših poslancev izpočetka že premišljena. Razložek je ta, da smo močnejši, kakor v začetku. »Jugoslovanska zveza« je šla pa nazaj. Obžalujemo, da poslanci »Jugoslovanske zveze« takoj izpočetka niso krenili na pot, ki jo hodi »Slovenski klub«.

Državni zbor.

Dunaj, 5. dec. 1907.

Dr. Krek in Masaryk.

Vsa avstrijska javnost stoji pod vtisom včerajšnjega dr. Krekovega govora v državnem zboru. Nemško časopisje, ki tako rado prezira govore slovenskih državnih poslancev, objavlja malone celotni dr. Krekov govor in se obširno bavi z njim. Mi bomo v najkrajšem času priobčili govor po stenografskem zapisniku, zato se danes omejujemo le na nekaj citatov.

Vodilno glasilo nemških krščanskih socialcev »Reichspost« piše o Krekovem govoru: Mojrski po vsebini in slogu je bil govor katoliškega Slovenca dr. Kreka. Njegovo izredno učenost, duhovitost, neovrgljivo polemiko in znamenito znanstveno obliko je splošno vse občudovalo. Nasprotniki, prvi profesor Masaryk, za njim socialni demokrati in liberalci so se gnetli okoli njega, da častitajo karpisov naših prednikov ni pisana v onem jasnem, duhovitem tonu modernih del, ampak po nekem veliko bolj čmernem suhoparnem načinu, ki nas jasno spominja, da niso pisana v razkošju, na mehkih blazinah, na prijetnem izletu po lepih pokrajinah, temveč na trdi klopi revne pošne kočije, ki je zaspano tekla čez drn in strn. Ne smemo smatrati ganljivih tožb in slabih glasov za vzdihovanje čmernege nezadovolježa, katerih ni manjkalo tedaj in je še danes veliko takih, ki vedno pogrešajo na potovanju svoje domače udobnosti in ljubeznivega spančkanja »pri materah«, — če jih seznamimo z nevarnostmi, ki so trle potnika v starih časih.

Predvsem hočemo govoriti o tožbah glede gostilen. Ze v starem veku! Kajti lepa navada splošne gostoljubnosti tudi na Grškem ni dolgo trajala. Ze Tukidid opisuje veliko gostilno z mnogostevilnimi, majhnimi shrambami, v katerih so morali nesrečni domači, ki niso imeli v mestu nobenega znanca, sami stanovati. Dvorana za ljudi, hlev za živino, šupa za vozove, — tako nam slika Plutarh javno prenočišče. Da so bili gostilničarji ravnotako malomarni, nam dokazuje Platonov dostavek: »To so sami falotje in nesramneži; z zaničevanjem in ponosom zremo na one, ki pri njih trtajo drag denar.« V rimskem cesarstvu je bila vrsta cesarskih hotelov, katere so nadzorovali nekaki efori. Toda ti so bili le za uradnike in plemiče; navadni potnik se je moral zadovoljiti s preprostim prenočiščem.

V Rimu je bilo ob Apljevi poti nekaj boljših hotelov, v katere je rad zahajal Ciceron, toda večina gostilen je ležala v bližini velike

tolikemu duhovniku, ki s svojo osebnostjo živo ovrže vse trditve, češ, da so katoličani inferiorni. Masarykov končni govor je vzbudil po dr. Krekovem govoru le malo zanimanja.

»Deutsches Volksblatt«, ki ni posebno prijazen Slovanom, dasi zastopa krščansko-socialne ideje, piše o dr. Krekovem govoru: V marsikaterem oziru je bil dr. Krekov govor znamenit. Izkušal je očitania proti klerikalcem zaradi njihovega stališča proti znanosti s tem ovreči, da je marsikaj koncediral svobodomiselnemu stališču. V poročilu objavlja ta list skoro ves Krekov govor.

Praška »Union«, preje »Politik«, piše o dr. Krekovem govoru: Današnja razprava je bila velezanimiva. Nastopil je namreč filozof, sposoben, da razpravlja s profesorjem Masarykom o vprašanjih, ki jih je izprožil, najmanj tako temeljito in mikavno, kakor Masaryk, gotovo pa bolj konkretno. To je slovenski poslanec dr. Krek, profesor teologije v Ljubljani. Med njegovim govorom je bila razprava na vrhuncu. Obžalovati moramo le, da so izvajanja njegovih misli trpela tu in tam pod silo nemškega občevalnega jezika. Kako krasno mora biti, ako se posluša dr. Krek, ko govori v svoji materinščini. S celo vrsto visokih misli je pojasnjeval glavni protigovornik boj dveh svetovnih naziranj, ki je konkretno katoliško vero v celoten organizem, ki dopušča priboritev vseučilišč le po kulturi in ki je konstatiral, da tvori cerkevno svetovno naziranje in moderna kultura količini, ki se ne dasta primerjati in tako popolnoma ovrge po Masaryku konstruirano nasprotstvo. Dr. Krek ni prizanesel profesorju Masaryku in mu je očital, da je nastopil v imenu moderne znanosti, ki sloni zgolj na indukciji, ostal pa je dolžan pravi indukcijski dokaz za svojo tezo o nasprotstvu med cerkvijo in med moderno kulturo. Ne more se tajiti, da je dr. Krek Masaryku in socialnim demokratom koncediral več stvari in da je celo prigraviral katoličanom, naj se ne boje posledic ločitve cerkve od države, marveč da naj sami izprožijo zadevo. Najbrže je to most, ki ga hoče zgraditi dr. Krek med krščansko-socialnim svetovnim naziranjem in med svobodomiselnostvom socialne demokracije in Masaryka. Profesor Masaryk je prijel dr. Kreka za besedo in obljubil, da vloži v doglednem času nujni predlog za ločitev cerkve od države. To je naznanil v svojem končnem govoru z motivacijo, da noče nič drugega doseči, kakor da postane vera »vprašanje srca in vesti«. Način dr. Krekov, ki je razpravljal z Masarykom ljubeznivo, prijazno in potrpežljivo, je povzročil, da je odgovarjal Masaryk, če izvzamemo nekaj pretiranostij in šolskih navad, veliko bolj stvarno in simpatično, kakor včeraj. Nihče, ki se je nahajal med poslušavci, ne more tajiti, da je bil dr. Krekov govor pravi parlamentarni vžitek, kakor tudi ne

more nihče tajiti, da se stranke v zbornici ne ravnaajo po materialnih vprašanjih, marveč po velikih svetovnih naziranjih. O drugih govornikih piše list, da so ostali v senci.

»Vaterland« piše o dr. Krekovem govoru: Med govorniki, ki so jih poslale stranke danes na politiško areno, so vzbujala predvsem pozornost duhovita izvajanja poslanca dr. Kreka, ki je kos vsem svojim nasprotnikom in ki pobija njihova izvajanja točko za točko.

Vodilno judovsko glasilo »N. Fr. Pr.« piše o dr. Krekovem govoru, da je govoril mnogo bolj previdno in stvarno, kakor je govoril »patentirani zastopnik krščanske znanosti«, profesor Mayr; dr. Krekov govor pa objavlja malone dobesedno.

»Die Zeit«, judovsko glasilo, piše o dr. Krekovem govoru: Drugi glavni govornik, posl. Krek, duhovnik, je odgovarjal na napade proti cerkvi. Znamenit je konec njegovega govora. Rekel je, da se ni treba bati svobodomiselnosti ljudij, ki pošteno mislijo. Koncentracija zbornice proti socialnim demokratom bi dovedla do tega, da se združijo svobodomiselnici in socialna demokracija.

»Grazer Volksblatt« objavlja o dr. Krekovem govoru članek »Boj svetovnih naziranj«. Piše: Največjo pozornost zasluži Masarykov nujni predlog pri vseh, ki se vdeležujejo z jasnim izpoznavanjem boja svetovnih naziranj o namenih in smotih duševnih valov. Mislimo tu na one, ki v boju duhov iščejo resnice in takih ljudij, hvala Bogu, je še veliko. Da je postala razprava o Masarykovem predlogu zanimiva in pomembna, se mora zbornica zahvaliti slovenskemu duhovniku dr. Kreku, ki spada med može, ki se po svojem duhu najbolj odlikujejo v zbornici. Dr. Krek je delavski voditelj in je že dozdaj vzbudil v katoliških krogih pozornost po svojih govorih, ki se odlikujejo z globoko resnobo, z globokimi mislimi in s krepkostjo, ki prime poslušavce. Posegel je dr. Krek tudi v Masarykovo razpravo in je dvignil sedanjí boj v zbornici do načelne važnosti. Masarykov predlog je imel zgolj politično ost proti krščanskim socialcem. Do dr. Krekovega govora se je razvijala razprava tudi v tem zmislu. Zanimivo je, da se čitajo dr. Krekova izvajanja in da se vidi, kako si je pomagal s pohvalo samega sebe Masaryk iz zadrege. Nato objavlja list daljši izvleček dr. Krekovega govora.

Graška »Tagespost«, ki izkuša vse zlorabiti proti krščanskim socialcem, piše o dr. Kreku: »Edini pomembni govornik proti Masaryku, dr. Krek, je pustil daleč za seboj čenčace krščansko-socialne družbe. Razvil je konservativni program, ki je v najostrejšem nasprotstvu s lagodnim reakcionarnim mišljenjem krščanskih socialcev. Navedeni klerikalni Slovenec je pravzaprav s svojimi izvajanjí čital krščanskim socialcem tekst, ki jim

LISTER.

Način nekdanjega potovanja.

Goethejev izrek: »Ne potuje se, da bi se prišlo, ampak da bi se potovalo,« je danes splošno veljavna resnica. Toda to potovalno določilo je ukoreninjeno navadno šale za časa srečnih, romantičnih dni pri vsakem narodu, ki tako hlepi po čudesih tujine kot Nemci; ko se je v 17. stoletju slučajno pojavila podobna manija in moda, ko je bila v navadi pri plemenitnikih in boliarjih velika »kavalirska tura« na »Nizozemsko, Angleško, Francijo in Italijo«, tedaj je naletela na resen preudarek mirnih in razumnih mož, ki so hudo tožili o spačenosti tujcev, kateri so imeli površno in renomistično izobrazbo in so pačili domače običaje.

Komenij se svareč spominja mnenja Platonovega, ki je prepovedal, da bi smela mladina preje potovati, dokler ne doraste in si ne pridobi za potovanje potrebne modrosti in spodobnosti. »Ah, ko bi spet imel krone in celine«, toži eden izmed dalečpotujočih »bada-kov«, Kristijan Weises, »katere sem potrošil v Franciji in Italiji. In če leti ena gos na ono stran, prileti druga na to stran.«

Močnejši in težavnejši kot taki pomisleki pa je bil zapah, ki je oviral prav do 19. stoletja vse veselje za potovanje, to je bila izvanredna težava v občevanju, razne nevarnosti, napor in potrpežljivost, kojim je bil potnik v prejšnjih časih podvržen. Zato pa večina poto-

circusarene; v njih so marljivo napravljali iz mesa pobitih živalij »tigerkotelet« in »medvedji beefsteak«. Da se rimski krčmarji niso dali vleči za nos, kaže to, da je bil že takrat pri njih na steno naslikan petelin, pod katerim je stal lakonski napis: »Na upanje damo, če ta petelin zapoje.«

V srednjem veku se je potnik, posebno če je bil romar, bolje počutil. Prijazno so ga vsprejeli v samostanu, kjer so mu za mal denar ponudili skromno stanovanje in točno hrano. Navadna krčma je bila v srednjem veku večkrat razupito letovišče, v katerem se je shajalo mnogo grde druhal. Karol Zierotin, ki je spisal leta 1591 dnevnik o potovanju po Nemčiji, trdi, da so bile krčme večinoma kmečke hiše, v katerih so ljudje spali v hlevu skupno z živino. »Jed je sestajala iz kruha, bolj črnega kot zemlja, rjave slanine in mesa, ki ni bilo dvakrat prekuhanu, ampak desetkrat. Poleg tega si mogel imeti kvečjem še posušeno klobaso.« Zato se je marsikomu pripetilo, da si je izvolil zemljo za posteljo in nebo za odejo, če je bil srčen mož in vsega navajen. O gostinah v drugih deželah se je še bolj pritoževal. Tako n. pr. razpravlja prvi nemški Baedeker, Martin Zeiller v svojem še v letu 1632 izišlem potopisu iz Italije: »Če se pride dalje v gostilne, se spozna na mnogih krajih z žalostjo, kako neznatna in grda je postrežba; čimnate so slabe, nesnažne in polne stenice ter drugega mrčesa, in vendar se mora vse to drago plačati.«

Knezi in plemenitniki sploh niso posečali gostilen, ampak so peljali s seboj celo pohištvo, ob kuharja do hišnika. Tako je potoval

knezoškof Aschhausen z velikanskim številom spremljevalcev in s 180 konji v Rim. S seboj je peljal 100 hektolitrov vina.

Toda če so se tudi gostilne v toliko izboljšale in če tudi so v drugih deželah s policijskimi naredbami sčasoma odpravili raznim neprimlikam, vendar so še ostale kot največja ovira slaba pota. Čez drn in strn in po močvirju je dostikrat vodila pot. Angleški raziskovalec starega veka Tholsby opisuje v svojem dnevniku o kratkem potu iz Londona v Leeds več nevarnostij in nezdod, kot se jih danes doživi pri vožnji v Ledeno morje ali v Saharo. Čestokrat so bile ceste poplavljeni; tedaj so morali vozove vzeti narazen in kmetje so jih znosili na suho zemljo. Nesrečni potnik toži, da 14 ur ni prišel z voza, razun če se je kočija zvrnila ali obtičala v blatu. Da se je kdo zvrnil, to je bilo nekaj vsakdanjega. Knobelsdorf, Friderik II. Zidar se je prekucnil med Florenco in Rimom ter težko poškodoval. Prav polagoma je nastopila poprava cest. Ludovik XIV. je začel; tda še v letu 1816 je bilo v celem pruskem kraljestvu komaj 523³/₄ milj velikih cest, na Pomorjanskem pa nobene.

Po takih potih je bilo seveda potovanje zelo počasno. Udeleženci tretje križarske vojske so rabili za pot iz Lijona do Carigrada osem mesecev. In tudi pozneje ni bilo veliko boljše. Bamberški knezoškof je hodil osem tednov v Rim, ne da bi se kje dlje časa pomudil. Z navadno pošto se je rabilo v začetku XIX. stoletja iz Berolina v Vratislavo štiri dni, v Kraljevec en teden. Bile pa so tudi colnijske nadlage, o katerih pripoveduje že Martin

gotovo ni bil všeč. Nič ne more bolj osramotiti neotesanosti kakega Sternberga in Bielo-hlaweka in površnosti Mayrja, kakor govor tega klerikalca, ki opazuje stvari z višjega obzorja, kakor kak dunajski predmetni branjevec ali pa kak fanatični vaški župnik.

Celo razgrizeno vsenemsko glasilo »Proč od Rimovcev«, »Grazer Tagblatt«, piše o dr. Krekovem govoru: Klerikalni Slovenec dr. Krek se je očividno visoko dvignil nad ostale duhovnike, ki delajo klerikalno politiko. Naj li velja sledeče naziranje morebiti samo za razpravo o varstvu naše državne temeljne postave za duševno svobodo? Dr. Krek je rekel: Moje osebno prepričanje mi pravi, da je zadnji čas, da verni katoličani izprožijo odkrito vprašanje o ločitvi cerkve od države. In ni le objel socialnih demokratov, ki pridobivajo s svojimi gospodarskimi obljubami volivce, videl je celo most k svobodomiselstvu: Sodim, da ne smemo Masaryka in socialnih demokratov uničiti s psovanjem in z bojem, marveč da jih moramo dvigniti kvišku. Imamo most, po katerem pridemo k svobodomiselnosti, seveda ne k oni svobodomiselnosti, ki je svobodomiselna iz toposti, marveč k onemu svobodomiselstvu, ki se je razvilo iz dolgih bojev. K svobodomiselnosti socialnih demokratov, k svobodomiselnosti filozofa, človeka, ki se pošteno bori, vodi most in sicer most smisla za resnico in pravico. Idealna višina slovenskega govornika, a le v Masarykovi razpravi, ki je napravila vse svobodomiselne in ki je postavila vse na višje stališče!

Zanimivo je na kak način je vsak list razumel dr. Krekova izvajanja in kako jih hoče izriniti zase proti svojim nasprotnikom. Kar je dr. Krek govoril o teoriji socialnih demokratov, pa bodo imeli kmalu priliko pokazati v dejanju.

Današnja seja.

Sejo odpravi predsednik ob 11. uri 15 minut. Ko se prečitajo došle interpelacije, med katerimi se nahaja tudi poslanca »Slovenskega kluba« dr. Benkoviča o napadih pri brežiški policiji, nadaljuje zbornica razpravo o Masarykovem nujnem predlogu. Pred vsem so na vrsti stvarni popravki. Kršč. soc. Lang izjavi nasproti Sommerju, ki je trdil, češ, da se duhovniki ne bore proti praznoverju, da je praznoverje večinoma tam doma, kjer gospodari nevera. Poslanca Sternberg in dr. Jäger izgovarja besedo, ker nista navzoča v zbornici. Kršč. soc. Bielowek protestira proti nujnemu predlogu glede na govor zunaj zbornice. Ljudstvo zahteva narodno gospodarsko delo, ne glum. Masarykov edini namen je bil, da napade kršč. soc. stranko.

Dr. Stransky izjavlja nasproti Sternbergu, da vseučilišča ne goje pretiranih narodnih in veri sovražnih načel. Posl. Zisterer obsoja poslanca Sommerja, ki je žalil kmete, ko je rekel, da grejo kmetje danes k izpovedi, prihodnji dan pa prisegajo po krivem. Kmeti niso nič bolj praznoverni, kakor takozvani boljši stanoviti. Stojan omenja nasproti Masaryku, da je povikal papež Benedikt XIII. Janeza Nepomuka kot mučenca za zakrament svete pokore med svetnike in da so našli njegove ostanke praški nadškof in komisija.

Nujnost Masarykovega predloga obvelja.

Po stvarnih popravkih glasuje zbornica o nujnosti Masarykovega nujnega predloga. Soglasno pritrjuje zbornica, da naj se predlog nujno obravnava. Za nujnost glasujejo tudi krščanski socialci, ki frenetično ploskajo, ko naznani predsednik, da se je zbornica izjavila za nujnost.

Meritorična razprava. — Dr. Lueger.

Prvi govornik v meritorični razpravi je dr. Lueger. Napeto posluša vsa zbornica na

Zeiller, da so bile sila neprijetne in dolgotrajne. Najbolj zvite so bile colnijske preiskave v Nemčiji, kjer je vsak izmed 300 vladajočih knezov in gospodov imel posebno davke. Samo med Draždanami in Devinem je bilo 16 colnijskih postaj, ki so vedno zahtevale dolg odmor, kajti vso prtljago so vzeli z voza in pregledali.

Veliki gospodje so se seveda le malo ženirali takih nadleg, v katerih je stokal navadni potnik. Oni so jezдили s šestimi ali osmimi konji, da bi ne ostali v blatu. Na vsaki postaji so imeli prepregališče. Na ta način je mogel francoski poslanec de la Garde v 22 dneh dospeti iz Carigrada v Fontainebleau. Kdor je jezdit, je prišel relativno hitreje naprej, ker je mogel večkrat zamenjati konja in ni bil odvisen od kočijaževih muh. Nosilnice srednjega veka so bile sčasoma popolnoma nerabne. Mesto teh so bili vozovi, velikanška težka poslopja, ki so nosili 12 do 15 oseb, so bili zaviti z gostimi zagrinjali. Prešli so v nerodne, majhne pošne vozove, v katerih je čudovito komodna generacija doživela toliko mičnih dogodbe in katere je zaničeval poznejši rod »mlade Nemčije«. Reklo se je tem, »poštini polzem«, da gredo bolj nazaj kot naprej in v »zeleni dolini« se je postiljon še rajši pomudil, da bi z zateglim glasom svojega roga vzbudil žalostni odmev, da je spojil vse bolesti v otožen glas in so mnoge lepe oči porosile solze. Imeti se mora Sternejevo »priporočljivo potovanje« v žepu in vidi se v vsakem dekletu samo ljubezen, v vsakem beraču trpeče človeštvo.

Slednja težka skrb potnika je bil strah pred roparji. Saj je navadni motiv vseh romanov potopisnih od starega veka začenši, da je bil potnik napaden in oropan. Prav do 18. stoletja so napravljale roparske trope, često spremljane od romantične gladije, vsa pota nevarna. Pogosto so se skrili z gostilničarji pod odejo in samo do zob oborožen in pod nočnim varstvom je bil ubogi potnik varen svojega življenja.

izvajanja načelnika najmočnejše stranke v zbornici. Dr. Lueger se peča predvsem z izvajanjem poslanca Sommerja, ki je očital Dunajčanom, da nimajo resnobe in da ne znajo drugega, kakor da pijejo. Zavrača tudi Sommerjeve napade na kmečki stan in izjavi, da stoji za krščansko socialno stranko vsi kmetje na Nižjem in Zgornjem Avstrijskem, Štajerskem in na Tirolskem. Dr. Sommer moti dr. Luegerja neprestano z medklici. Dr. Lueger mu zakliče: »Obnašajte se dostojno, jaz sem vas pustil pri miru, ko ste govorili. Nato pravi: Dr. Sommer je izjavil, da nisem izobražen. A mislim, da župan, ki je dvignil dunajsko mesto na sedanjo višino, je vsaj toliko izobražen, kakor Sommer. Posl. Sommer: »Vi vse zavijate!« Dr. Lueger predsedniku: »Gospod predsednik, opozorite Sommerja, da se dostojno obnaša.« Dr. Lueger nato pravi: »N. Fr. Pr.« je v mojem govoru takoj spoznala, da se je šlo proti judovski kliki, ki gospodari na vseučiliščih. List je zato tudi takoj zatrobil in nato je prikoralaka vsa judovska armada. Ni mi padlo v um, da bi napadal svobodno preiskavanje in objektivno znanost. Vzdržujem pa od besede do besede, od črke do črke in od zloga do zloga vse, kar sem rekel, da so vseučilišča gnezda preukcije in brezdomovinstva. (Viharno odobravanje.) Kdor pozna razmere po vseučiliščih, mi mora pritrčiti. Masaryku nisem nikdar ničesar storil in tudi ne moja stranka. Masaryk se tako zelo boji krščanskih socialcev, da prosi ministre za obrambo in kliče: »Minister, brani vseučilišča. (Smeh). Vem, da ima Masaryk posebno nalogo, da proučuje Hülsnerjevo nedolžnost. (Viharna veselost.) Krščanski socialci smo prisiljeni, da zahtevamo:

1. Enakopravnost vseh katoličanov.
2. Prejemanje mora vladanje klike po vseučiliščih in v proforskih kolegijah in
3. se mora postopati s katoliškimi dijaki tako, kakor z ostalim dijaštvom. (Govoru je sledilo živahno odobravanje.)

Proti bogoslovnim fakultetam.

Predsednik naznani, da so vložili Pernstorfer in tovariši predlog, ki zahteva, da naj ločijo bogoslovne fakultete od vseučilišč, da naj odpravijo bogoslovno semenišče in da naj proglašajo bogoslovne učne zavode za zasebne zavode. Predlog je dovolj podprt in se zato odpravi o njem razprava.

Drexelov predlog.

Posl. Drexel in tovariši predlagajo: Vlada se poziva, da zagotovi zbornici ustavno jamčeno svobodo učenja in pouka, svobodo vede, vere in vesti proti vsem strankarsko političnim napadom. Tudi ta predlog je dovolj podpiran in se odpravi o njem razprava.

Nadaljni govorniki.

Nato govore češki realist Drtina, profesor dr. Celakovsky, nemški nacionalc Waldner in kršč. soc. dr. Drexel, ki naglašajo, da je krščansko socialna stranka politična in ne verska stranka. Govornik naglašajo, da sta potrebna syllabus in indeks. Cerkev mora natančno gledati na vse, kar prihaja od zunaj. Naglašajo potrebo o verskem pouku in izjavljajo, da se vseučilišča nikdar ne bodo ločila od katoliškega duha. Govornik pravi: Judje in Arijci tvorijo dvoje plemen, ki se ne morata prilagoditi eden drugemu. Cerkevno pravo je to izpoznalo in je ustanovilo za jude geto. Po Drexelovem govoru se zaključijo razprava.

Glavna govornika.

Glavna govornika sta profesor Bachmann in katoliški Čeh Horský.

Bachmann naglašajo, da so v nujnem predlogu stavljene zahteve izpolnjene po izvajanju njih naučnega ministra. Nato zagovarja dijake in vseučiliške profesorje.

Poslanec Horský naglašajo, da zahtevajo tudi katoličani svobodo pouka, a te zdaj po vseučiliščih ni. Po mnogih vseučiliščih gospodari profesorstva klika. Če nam očitajo, da imamo nezmotljivega papeža, lahko rečem: Kolikor liberalnih profesorjev, toliko papežev. Vsak misli o sebi, da je on središče, okoli katerega se vse vrti.

Masarykov končni govor.

Masaryk naglašajo, da je v svojem govoru o Luegerju govoril jako zmerno. Zato se mu vrača s Hülsnerjevo zadevo. Obžaluje, da se je ponižal dr. Lueger na to nivo v razpravi. Nato polemizira proti izvajanju dr. Drexla in pravi: kdor ima za svojega voditelja v veri Jezusa, ne more biti antisemit. Dejstvo je, da se mora taka razprava, kakršna je sedanja, izvesti le v novi zbornici in dvomi, da bi bila mogoča taka razprava v stari zbornici. To dokazuje, da se zanimajo širši ljudski sloji za duševna vprašanja. Govornik končno izjavlja, da se pridruži Drexlovemu predlogu in da napne milejšje strune. To stori prisiljen in obžaluje, da so se že prej sporazumeli mladostniki in agrarci.

Burni prizori.

Pri stvarnih popravkih so se pripetili veliki kravali osobito med Sternbergovim govorom, ki je napadal min. predsednika in poluradno časopisje. Löwensteinu je hotel vzeti predsednik besedo. Dejanskih popravkov je bilo deset.

Odklonjeni soc. demokratski predlog. Sprejeti predlog kršč. soc. Drexla.

Pri glasovanju se soglasno sklene, da se nakaže Drexelov predlog ustavnemu odseku. Odkloni se pa Pernstorferjev predlog, ki zahteva, da se njegov zakonski načrt o ločitvi teoloških fakultet nakaže posebnemu odseku.

Sejo zaključijo ob pol peti uri zvečer. Prihodnja seja jutri ob 11. uri dopoldne.

Proti loteriji.

Jutri predlaga poslanec Beutel, da naj se odpravi loterija.

IZSELJEVANJE V AMERIKO.

Avstrijska vlada je pred časom poslala v Ameriko svoje ljudi, da so proučili stanje naših izseljencev in da vidijo, koliko je resnice na pritožbah proti ameriškim delodajavcem. Ti vladni uradniki so dognali, da mnogi ameriškani industriji, upravitelji rudokopov in lastniki raznih podvzetij in to posebno v severo-ameriških državah, zahtevajo od izseljencev, da morajo sami od svojega zaslužka plačati stroške potovanja. Dogodilo se je pa premnogokrat tudi to, da se je našim izseljencem s silo preprečilo zapustiti službo, v kateri so bili slabo plačani.

× × ×

Iz New Yorka prihaja še naslednje poročilo: Gospodarska kriza, ki vpliva zlasti na industrijo in ki je ustavila v številnih tovarnah delo, je povzročila, da se Evropejci v velikih množicah vračajo v staro domovino. Število izseljencev, ki se vračajo, je za 100.000 večje kot lansko jesen, če tudi so parobrodne družbe zvišale prevoznino v medkrovu za 40 mark ter bodo to še zvišale. Navadno so se jeseni vračali italijanski težaki, ki zimo preživijo doma in se na spomlad povrnejo. To pot je pa drugače. Velika kriza je nagnala mnogo brezposelnih ljudi nazaj čez ocean. V Hobokih, kjer imajo nemške parobrodne družbe svoje piere, so po angleških poročilih stanovanjske hiše prenapolnjene s Poljaki, Mažari in drugimi vzhodnimi Evropejci, ki čakajo na povratek v domovino. Velikanski parobrod »Prezident Grant« od Hamburg - Amerika - Linije je v preteklem tednu odplul s 4000 ljudmi, med temi jih je bilo 3220 med krovom, toliko število, kot še nikoli doslej. Povratek v staro domovino v l. 1906 iz newyorške luke je dosegel število 330.000 med tem ko je prišlo v Ameriko 1.000.000 izseljencev. V l. 1907 pa doseže število onih, ki se vračajo gotovo na pol milijona. Paralelno s tem elementarnim gibanjem v nižinah družbe pa se pojavlja veliko število samoumorov, ki so sedaj vsak dan na vrsti.

AVSTRO - OGRSKA.

Rdeči napad na krščansko-socialnega poslanca Kunschaka.

Soc. demokratsko vodilno glasilo je hujskalo svoje rdeče sodruge, naj nastopajo s silo proti krščansko-socialnim poslancom. Poslušne rdeče ovčice so seveda ubogale. Dne 2. decembra je sklical Kunschak v Pittenu pri Dunajskem Novem Mestu shod. Soc. demokrati so se pridrvili na shod iz raznih krajev in so preprečili s petjem, da Kunschak ni mogel govoriti in da so morali shod razpustiti. Kljub soc. dem. nasilstvu je pa govoril na shodu Kunschak pet četrt ure in je zadnji zapustil shod.

Zvečer so pa priredili v Dunajskem Novem Mestu krščanski socialci zopet shod. Preskrbeli so vse, da na shod niso mogli vdreti soc. demokrati, ki so se zbrali nato v pred-sobi. Kunschak je bil o tem obveščen, a se je vseno podal na shod. Komaj je vstopil v gostilno, so ga pozdravili soc. demokrati s pfujklici. V spremstvu 3 policistov je šel Kunschak v gostilno. Zahrbno se je pa pridrvila nato rdeča gruča iz posebne sobe, ki je metala na Kunschaka vrčke in grozila z gorjčami. Z gorjčajo je bil udarjen Kunschak po nosu in razbite so mu bile ustnice. Na napadalca se je vrgel policist in ga aretiral, socialisti so se nato navalili na policista in omogočili, da je napadalec pobegnil. Policist napadalca ni poznal, pač pa tiskarja Endela, ki mu je iztrgal napadalca.

Kršč. soc. so sklenili, da vložijo glede na nasilstva soc. demokratov proti Scheicherju in Kunschaku interpelacijo, ki zahteva natančno preiskavo in vpraša vlado, kaj hoče ukreniti, da se v bodoče preprečijo taki prizori.

Naša zunanja trgovina.

Meseca oktobra letos se je uvozilo v našo državo blaga za 196.700.000, izvozilo pa za 193.600.000 kron. Od januarja do oktobra se je pa uvozilo blaga za 1887.600.000, izvozilo pa za 1883.200.000 kron.

Nemški minister rojak Peschka.

»Brüxer Zeitung« objavlja razgovor z nemškim ministrom rojakom Peschko, ki je rekel, da bodo prihodnje volitve za češki deželni zbor najbrže meseca februarja ali marca. Zato je potrebno, da se nemške stranke združene v odboru deveterice ne napadajo medsebojno in da naj se zedinijo za nemške kandidate po volivnih okrajih. Nadalje je rekel, da so Nemci vedno pripravljeni za spravo s Čehi, a mir mora biti pošten. Po njegovem mnenju je zdaj ugoden čas za narodno sporazumljenje. Glede na izpremembo volivnega reda za češki deželni zbor zahteva za Nemce lastno kurijo. Politični položaj sili na skupen nastop nemških strank.

Odstop češkega višjega deželnega maršala.

V predvečerašnji seji češkega dež. odbora je naznanil deželni višji maršal knez Lobkovic, da poteče njegova službena doba 13. t. m. in da zato izroči svoje mesto cesarju. Posle namerava voditi še do 10. t. m.

Avstrija in Grška.

Na cesarjevo povelje odplove križarica »Sv. Jurij« iz Pulja na Grško, da se udeleži poroke grškega princa Jurija.

Čelji proti trgovinskemu ministru.

Češki listi napadajo trgovinskega ministra dr. Fiedlerja, ker imajo jubilejne pismene znamke zgolj nemško besedilo. Dr. Fiedler je izjavil, da tega ni on kriv, marveč odstopil minister grof Auersperg. Jubilejne znamke bodo v prometu le eno leto. »Den« priporoča slovanskim poslancom, naj se zanimajo za to, da dobe prihodnje znamke tudi nemške napise.

Častniške plače.

»Az Ujsag« poroča, da je vojno ministrstvo sporočilo zaupno častnikom, da tekom enega leta častniških plač ne morejo zvišati in da naj častniki zato vprašanja ne forcirajo.

SLOVANSKI SHOD.

Debate o slovanskem shodu v ruskem časopisu se ponehujejo. »Rječ«, glasilo kadetov, pravi, da hoče vlada s slovanskim shodom samo odvrniti pozornost od notranjih reform. »Novoje Vremja« seveda toplo zagovarja shod in pravi, da če se ne doseže soglasje, se bo vršil tudi brez kadetov.

NAMERAVAN NAPAD NA AVSTRIJSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

Budimpeštanski list »A Nap« objavlja odluk budimpeštanske državne policije, v katerem se poroča, da je avstro-ogrski poslanik v Carigradu obvestil zunanje ministrstvo, da se namerava atentat na nadvojvodo Franca Ferdinanda. Iz Carigrada je v ta namen odpotoval na Dunaj neki Grniker. Na podlagi pisma mehiškega poslanika v Genevi (Švica) na ameriškega poslanika na Dunaju se je izvedelo, da so štiri sumljive osebe odpotovale v Požun in da so se tam snidle 28. novembra. Ti nameravajo atentat na cesarja ali prestolonaslednika. Napad, kateri je bil dogovorjen v Genevi, naj bi se izvršil na Dunaju ali v Budimpešti. Policija je uvedla v tem oziru preiskave.

MORAVSKA LJUDSKA STRANKA.

Poslanci Slama, dr. Stransky, dr. Smrcek in dr. Bulin so ustanovili poslaniško zvezo moravske ljudske stranke in izvolili poslanca Slamo za načelnika.

KOŠUT O HRVAŠKI KOALICIJI IN O »JUGOSLOVANSKEM KLUBU«.

Neodvisna stranka se je sestala k posvetovanju, pri katerem je vprašal poslanec Viozentay ministra notranjih poslov grofa Andassyja in ministra pravosodja dr. Günterja, ali jima je znano, da se hrvaško-srbska koalicija in Jugoslovanska zveza na Dunaju medseboj dogovarjata. Vlada ne sme pustiti takega rovarjenja in on vpraša, kaj hoče ministra ukreniti, da se to prepreči. Opozarja na zgled Nemčije, ki je poljsko vprašanje rešila v dveh dneh. Minister trgovine Košut odgovarja, da vlada z budnim očesom zasleduje delovanje hrvaško-srbske koalicije in da so ji tudi znani dogovori z »Jugoslovanskim klubom«. A ti dogovori ne dajo povoda za nobeno bojazen, in vladi se ne zdi potrebno, kaj o tem ukreniti.

SRBSKA SKUPŠČINA.

V seji srbske skupšine 5. t. m. je mladi radikalec Stojanović ostro napadal vlado. Pri običajnih volitvah se je pokazalo, da ima vlada za skupščino kroglice in gorjčaje. Vlada, ki ima še zdaj v svoji sredi morilca ministra, ne more drugače postopati. Pri svobodnih volitvah je morala prelivati kri tista vlada, ki ni kaznovala onih, ki so sekali v belgrajskih ulicah s sabljami poslanca, ki je zaukazala, da streljajo na diake in ki je povzročila umore v prefekturi.

ITALIJA.

Proces Nasi.

Nasi je pisмено izjavil predsedniku državnega sodišča, da odklanja vse zagovornike, katere mu je dalo na razpolago drž. sodišče in da hoče sam imenovati svoje zagovornike.

Italijanska zbornica.

Italijanska zbornica je odobrila trgovinsko pogodbo z Rusijo.

BÜLOW, BLOK IN CENTRUM.

Nemški kancelar Bülow, ki je proti Centru povezal najbolj različne elemente v svoj »blok«, se je v zbornici še pred nekaj dnevi ponašal, kako izvrstno se mu je posrečilo združiti konservativce in liberalce in je Centru napovedal, da se mu ne bo posrečilo pogratiti klin v to zvezo s predlogi, ki bi morali liberalce in konservativce razgnati vsled njihovih nasprotnih mnenj. Zdi se pa, da ta blok ni tako trden, kajti Bülow je bil prisiljen poklicati razne voditelje bloka k sebi, da skujejo med sabo nov kompromis, sicer gre vladna večina v kosce. Vplivali so na to napadi liberalca Paascheja na ruskega finančnega in vojnega ministra. Bülow je bloku zagrozil, ako se med sabo zopet ne poravnajo in stopijo v enotno falango proti Centru. Vojnega ministra von Einem je bil Paasche napadel zaradi škandaloznih dogodkov med vojaki. Bülow je baje dejal, da ga tudi ozir na cesarja sili, da ali doseže, da napadi nehaajo od strani bloka, ali pa da mora odstopiti. »Köln. Volkszeitung« pravi, da se ni bati, da bi si Bülow in blokci med sabo vratove polomili.

KRIZA V NEMŠKEM DRŽAVNEM ZBORU KONČANA.

V večerašnji seji nemškega državnega zbora se je pokazalo, da se je poravnala kriza, ki je nastala v bloku nemških vladnih strank.

SRBSKI KRALJ POTUJE NA DUNAJ.

»Pravda« poroča, da namerava kralj Peter odpotovati na Dunaj. Ovira načrt le zahteva avstrijske vlade, da ne sme kralja spremljati Pasić.

RUSIJA.

Tožbe proti bivšemu ministru Durnovo.

Pri senatu je vloženih čez 700 tožb proti bivšemu notranjemu ministru Durnovo. Kot tožniki nastopajo osebe, katere je Durnovo za časa svoje vlade administrativnim potom izgnal, in katere je zdaj senat po natančni reviziji oprostil. Tožniki zahtevajo od Durnova odškodnino v skupnem znesku 800.000 rubljev.

V Peterburgu so aretirali zopet neko tajno prekujijsko družbo, ki je nameravala umoriti več visokih uradnikov. — Dne 5. t. m. se je pričela sodna razprava proti soc. poslancem druge dume.

Bombni napad.

V Moskvi je vrgla 4. t. m. na generalnega gub. Herschelmanna neka ženska bomba. Gubernator ni poškodovan. Ranjeno napadalko so oddali v bolnišnico. Policija je preprečila napad na prvega prokuratorja najvišjega sodišča Kamsenka.

Witte.

Grof Witte namerava izstopiti iz državne sveta in prevzeti vodstvo ruske ekskomptne banke.

Izgnani judovski dljaki.

Iz Kijeva so izgnali judovske dijake.

ŠVEDSKI KRALJ OSKAR BOLAN.

Iz Stockholma poročajo, da je kralj Oskar v zadnjem času vsled nemirnega spanja zelo oslabil. Zdravniki so mu nasvetovali, da naj za nekaj časa opusti vladarske posle. Za regenta je imenovan prestolonaslednik.

NOVO MINISTRSTVO NA ŠVEDSKEM.

Novi švedski vladi predseduje državni minister Lindmann.

ANGLEŠKO.

Španski kralj in kraljica na Angleškem.

Španski kralj in kraljica sta 4. t. m. odpotovala na vojni ladji »Renow« iz Portsmoutha v San Sebastian.

Novo angleško vojno pristanišče.

Prvi lord admiralitete Twestmouth je izjavil, da zgradi v Rosythu vojna uprava veliko pristanišče za vojne ladje s prostorom za 28 ladij.

Dnevne novice.

+ O belokranjski železnici so obravnavali na shodu v Kočevju. Župan Loy je v imenu kneza Auersperga na podlagi njegovih informacij poročal županom, kaj je z belokranjsko železnico. Kočevarji so seveda nevoljni, da se podaljša dolenska železnica od Novega mesta. Na to pravi knez, da se v dogovoru med avstrijsko in ogrsko vlado izrecno imenuje Novomesto kot začetek nove železnice. Knez Auersperg je izkušal doseči, da se železnica izpelje dalje iz Straže skozi Poljansko in Černošniško dolino, a je bilo vse zastoj. Pаметen politik — pravi knez svojim volivcem — vzame dobiček tam, kjer je mogoče. V takih razmerah se hoče potezati zato, da se podhrani deželna cesta Ljubljana-Kočevje do meje. To je pa predlog, ki ga je stavil poslanec Jaklič s »Slovenskim klubom«. Doklade, ki so se doslej plačevale za to cesto, se morejo potem porabiti za druge ceste. — Dalje so se razgovarjali o delovanju kmetijske družbe za Kočevsko in z novim letom bo začel predavati potovalni učitelj Seb. Pregel.

+ Član kmečke zveze nam piše: Naše kmečke zveze naj bi zdaj vse storile, da se pojasni kmetom, kaj nameravajo njihovi nasprotniki v državnem zboru, kakor so pokazali v letošnjem zasedanju. Kje so kmetje, da se ne ganejo, ko jim preti nevarnost, da se meje odpro tuji živini, zakaj ne dvignejo glave? Nevarnost je tukaj, boš se bje zoper naš obstanek, zato pa, kmetje, pokoncu in govorite na javnih shodih. Socialni demokratje zborujejo in stavijo svoje, kmetu pogubne zahteve; zato naj tudi kmet glasno govori! Da nas zamorejo naši gg. poslanci uspešno zastopati, naj se interesentje oglašijo in jih s svojim ogromnim glasom podpirajo! — Socialni demokratje in sploh kmečki nasprotniki se bore zase, in kmet naj pa mirno gleda kako mu rujejo zadnji up, edini up, ki ga ima, ko živino krmi in se zanjo trudi, meneč, da bo dobil vsaj za njo toliko, da bo imel za najpotrebnejše izdatke. Ali bode še kdo živino redil pri tako nizki ceni in pri taki draginji krme, pod kakoršno trpmo zdaj? Na ta način bo kmet uničen. Naj se kar najhitreje skličejo shodi kmečkih zvez in se ondi protestira proti početju kmečkih nasprotnikov in se jim pove, da bo kmetič le toliko časa trpel, dokler zamore, če bo uničen naš kmečki stan, si je pa država sama izpodkopala svojo podlago. Zato pa, kmetje, govorimo tudi mi!

+ »Južno-slavenska zveza«. Zagrebški »Obzor« piše, da nimajo konference članov »Jugoslovanske zveze« z ministrskim predsednikom Beckom nobene važnosti. (To velja najbrže tudi za tisto konferenco, ki jo nanašanja včeraj »Narod« brzojavno, češ, da je Hribar pozvan k Becku.) Niti za dlako, pravi »Obzor«, ne smejo popustiti člani zveze od obstrukcionistiškega stališča. Takoj v drugi notici nanašanja »Obzor«, da so vsi napori Beckovi, da bi odvrnil člane zveze od obstrukcije, brezuspešni. Mnogo časa in dobre volje ima tudi isti dopisnik, ki je v »Obzoru« naznanil, da se »Sveza južnih Slavena« in »Slovenski klub« spoilita, in da to zelo želita baron Beck in pa »Sveza«. »Sveza« bi bila pripravljena, da pridobi poslanca »Slovenskega kluba«, tudi izključiti dr. Ploja, ki mu »Slovenski klub« ne more oprostiti, da se je izneveril programu, na katerem je bil izvoljen. Tekel je vprašat nekega poslanca »Slovenskega kluba«, ali je to res, ta je pa izjavil, da nič ne ve o tem. Zadnja vest je, da se govori, da Ivčević ne izstopi iz »Jugoslovanske zveze«.

+ »Slovensko časnikarstvo«. »Slovenski Gospodar« prihodnje leto ne bo imel več »Naš Dom« kot prilogo. »Naš Dom« bo postal namreč samostalen list z lastnim uredništvom, bo imel večjo obliko kakor dozdaj in bo izhajal vsakih štirinajst dni. V povečani obliki

bo »Naš Dom« stal celo leto dve kroni. Mesto »Našega Doma« pa bo imel »Slovenski Gospodar« vsakih štirinajst dni za prilogo »Gospodarske novice«, ki bodo prinašale kratke, zanimive in podučne gospodarske članke, kar bo za čitatelje »Slov. Gospodarja« gotovo velikega pomena. »Slovenski Gospodar« bo stal tudi zanepre 4 K na leto.

Nadalje priobčuje »Slov. Gospodar«:

Naši narodni nasprotniki so začeli s podvojen silo delati na naš narodni pogin, osobito odkar so mladi celjski voditelji zanesli bratomorni boj tudi na štajerska tla. Ako hočemo zadržati največje zlo, ki preti naši narodni stvari, treba je vso pozornost obračati na naklepe in navale nasprotnikov. In vodilno nalogo mora prevzeti naše razumnštvo ter njeno častniško glasilo. Toda samo en vpogled na celjsko »Domovino«, ki edina izmed slovenskih štajerskih listov trikrat izhaja in je torej zahtevam razumnštva najbližja, nam zadobi žalostno prepričanje, da uporabljajo »Domovina« svojo častniško moč skoro izključno le proti slovenskim sobratom, ki so drugega mišljenja, kakor se nji dogode, da pa slovenske narodne stvari noče braniti v povoljni meri proti našim narodnim sovragom. Vsled tega se je rodila med rodoljubi čistega narodnega mišljenja misel, ustanoviti nov list, ki bi vršil ono nalogo, katero »Domovina« tako hudo in našemu narodu v kvar zanemarlja. In ta misel se bliža tudi svojemu uresničenju! Ravno kar so se razposlale med odlične naše rodoljube pozivne pole, da pomagajo postaviti list na trdna tla. Upamo, da bo naš klic našel tudi odmev povsod, kjer bivajo ljudje dobre volje. Naloga novemu listu bo, odbijati napade nasprotnikov na slovenski narod ter kazati našim političnim strankam, kje in kako jim je vršiti narodno dolžnost. List pa bo tudi zagovarjal težnje vseh stanov našega naroda ter skrbel, da se med stanov izravna nasprotstva in da narod vsestranski napreduje. Verskega prepričanja slovenskega naroda ne bo nikdar žalil, ampak se tudi v tem oziru postavil tje, kjer stoji zdravi del našega ljudstva.

+ Slušatelj c. in kr. živinozdravniške visoke šole na Dunaju, ki se že dolgo, a brez uspeha trudijo doseči od naučnega ministrstva doktorski naslov, so pred kratkim zopet vložili prošnjo na slavno ministrstvo, opiraje se pred vsem na sledeča dejstva: Na živinozdravniških visokih šolah vseh kulturnih držav, tako v Nemčiji, Švici, Franciji, Italiji itd. je dana absolutom prilika biti promoviranim »Dr. vet. med.« V preteklem letu se je podelil doktorski naslov absolutom živinozdravniške visoke šole v Budimpešti, le Avstrija se še obotavlja priznati veterinarcem, od katerih se ob vstopu na visoko šolo zahteva istotako maturitetno izpričevalo, kakor na vseh drugih visokih šolah, in ki morajo najmanj devet semestrov naporno študirati, priznati naslov doktorja, dasi jim istega že dalj časa obljubljajo, in dasi bi s tem ne storila ničesar drugega, nego priznala, da velja zakon: »enaka pravica za vse« v obziru državnih polovicah. In slednjič, če je mogel ogrski minister predložiti postavbo o doktorskem diplomu veterinarcev v sankcioniranje ogrskemu kralju, zakaj bi ne mogel avstrijski minister storiti istega avstrijskemu cesarju? Ali paar smatra avstrijske učne zavode manj vrednim od ogrskih?

+ Umrl je dne 3. decembra t. l. ob 5. uri popoldne g. Stefan Habe, posestnik na Gočah, v 84. letu. Bil je zgleden gospodar, veren katoličan, gostoljuben in zvest pristaša S. L. S. Od cesarja je bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem. Pogreb se vrši 6. decembra ob 9. uri dopoldne. N. v m. p.!

+ Spremembe pri frančiškanih. Dosedanji gvardijan in župni upravitelj č. g. P. Saleziji Vodošek se je prostovoljno odpovedal predstojništvu frančiškanskega samostana v Nazarijih in je prestavljen v Brezje. Za gvardijana v frančiškanskem samostanu v Nazarijih je imenovan č. g. P. Klemens Grampovčan. Za začasnega župniškega upravitelja v Nazarijih je imenovan č. g. P. Robert Dolinar.

— Zavarovalni agent požigalec. Iz Gorice poročajo: V torek je začelo porotno zasedanje. Franc Brce, 54 let star, iz Dornberga, bivši zavarovalni agent, je bil obtožen požiga. Obtožnica pravi, da je Brce pred časom veliko zaslužil kot agent ter bi bil sedaj lahko dober posestnik; v družini so bili prepri. Leta 1904 je rnil očeta sin Franc tako, da je bil obsojen na pet mesecev v ječo. Tisto leto je umrla žena in sin Franc. Brce se je bil razvadil ter je hotel živeti dobro. Ali to ne gre brez dela. Skušal se je trikrat usmrtiti, pa le navidezno. 21. junija 1907 je spravlil v prvem nadstropju svoje hiše svoje obleko in perilo, potem pa zažgal s petrolejem polite kose bombaža. Gorelo je, Brce je gledal mirno požar. Drugi so prišli gasit. Nevarnost, da se ogenj razširi, je bila velika. Brce se je izgovarjal. Prvotno je rekel, da je imel namen, zažgati hišo in vse, ali ko so zdravniki izjavili, da Brce ni slaboumen, kakor je hotel biti, je trdil, da je imel v sobi kotlič ter da bi bil sam pogasil, če bi slutil, da se ogenj razširi. Brce je pripovedoval pred sodnijo dve uri dogodke svojega življenja, trdeč, da so ga družinski prepri čisto zmešali, da ni odgovoren za svoje dejanje. Glede požara pravi, da ni imel namena zažgati, da bi zgorela hiša, ampak, da bi ostrašil sina. Poklicanih je bilo več prič, ki so največ neugodno pričale o Brctu. Brce je bil obsojen na dve leti ječe s postom vsak mesec.

— Podčastnik Emanuel Modricky in njegova zaročenka sta v Gradišču ob Soči prenočevala v neki gostilni. Da se ogrejeta, vzela sta s seboj lonec oglja v svojo sobo. Zjutraj so našli njega zadušenega, ona pa je jedva še živeła.

— Nova oklopnica. Najnovejšo oklopnico naše monarhije bodo začetkom leta 1908 spustili v morje. Oklopnici je ime »Ferdinand Maks«. Dolga je 118:55 metrov, široka 21:72 m., visoka 7:48 m. Stroji imajo moč 15.000 konjskih sil, kar odgovarja hitrosti 21 milj na uro.

— Poročil se je v Velikih Žabljah gospod Andrej Paljk z gđco. Justino Šavnikovo iz Bili.

— Znižanje telefonskih pristojbin. Z odredbo trgovinskega ministrstva z dne 22. decembra 1906 so bile zvišane telefonske pristojbine. Vsled tega so nastale v javnosti in posebno med trgovci glasne tožbe, katere so našle odmev tudi v parlamentu. Sedanji trgovinski minister dr. Fiedler je z odlokom z dne 4. decembra t. l. znižal telefonske pristojbine. Znižalo se je na sledeči način: I. Za omrežje z več kakor 20.000 odjemalci z okrožjem do 6 km pri celo velikem prometu 400 K mesto dosedanjih 560 K, pri velikem prometu 330 K mesto 400 K, pri slabem prometu 250 K mesto 300 K. II. Za omrežje z 5001 do 20.000 odjemalci z okrožjem do 4 km pri zelo močnem prometu 340 K mesto 400 K, pri močnem prometu 280 K mesto 320 K, pri malem prometu 220 K mesto 240 K. III. Za omrežje z 2001 do 5000 odjemalci z okrožjem do 3 km pri celo močnem prometu 280 K mesto 320 K, pri močnem prometu 240 K mesto 260 K. IV. Za omrežje z 501 do 2000 odjemalci z okrožjem do 2 km pri zelo močnem prometu 250 K mesto 260 K, pri močnem prometu 210 K mesto 215 K. V. Za omrežje z 201 do 500 odjemalci z okrožjem do 1½ km pri zelo močnem prometu 210 K mesto 215 K. Za zdravnike in časopisje velja najnižja stopinja teh pristojbin. Te znižane telefonske pristojbine stopijo v veljavo dne 1. januarja 1908.

— Občni zbor društva za povzdigo prometa tujcev za Bled se vrši dne 8. dec. t. l., ob 3. uri popoldne v dvorani »Blejskega doma«. K zborovanju pride tudi odbornik deželne zveze gospod dr. Krisper, kateri je zaupnik deželne zveze pri c. kr. železniškem ministrstvu. Ker se bodo razpravljale važne društvene zadeve in se eventualno o tem tudi sklepa, se še enkrat vabijo vsi prijatelji društva na ta občni zbor. Tudi neprijatelji našega društva naj pridejo ter se lahko »priprajo o važnosti društva, o njega delovanju in potrebi tako za Bled, kakor za druge kraje. Dnevni red bode zelo obsežen, poleg društvenih poročil in poročila zveze razpravljalo se bode o prireditvi razstav tujskega prometa, izdaje skupnega letoviškega lista za Kranjsko, o gostilniški in natakarski šoli ter drugo. — Občnega posvetovanja se lahko vsak, tudi neud, udeleži ter stavi nasvete ali vprašanja zadevajoč industrijo tujskega prometa.

— Novice iz Egipta. Iz Aleksandrije se nam poroča: Šestnajststoletnica smrti sv. dev. in mučenice Katarine smo slovesno obhajali ob njenem prazniku. — Slovenska šola, ki je prva podlaga, da bo obstala in se razvitala naša naselbina v Egiptu se drži čvrsto. Vrlo bo pa napredovala, ko bodo došle sem č. slovenske šolske sestre, katere vsi tako težko pričakujemo. — Nadvojvoda Lud. Salvator se je nastanil na svojem posestvu v Ramlah. — Hitro vožnjo prično dne 10. decembra parniki Egyptian Mail Company med Aleksandrijo in Marsiljo. V treh dnevih se bo prišlo iz Aleksandrije v Marsiljo, v dveh pa v Neapeli.

— Umrl je v Kolinu ob Renu P. Schmidt, bivši rektor nemškega hospica v Jeruzalemu.

— Konferenca Sodalitatis za ribniško dekanijo bo v sredo, dne 11. decembra t. l., ob 10. uri na Robu.

— Slovensko katoliško izobraževalno društvo »Straža« na Dunaju, VI., Gumpendorferstrasse 104, II., 10. Služba božja bo v nedeljo, 8. decembra 1907, v cerkvi sv. Antona, XV., Pouthongasse 16, s slovesnimi litanijami M. B. Pri službi bo govoril vč. gospod dr. J. E. Krek. — Tudi dne 25. decembra, na božični praznik, bo popoldne ob pol treh v isti cerkvi popoldanska služba božja, potem pa prijateljski sestanek v društveni sobi, VI., Liniengasse 38. — Miklavžev večer priredi slovensko katoliško izobraževalno društvo »Straža« na Dunaju v nedeljo, dne 8. decembra 1907 v veliki dvorani »Zur schönen Schöferin«, VI., Gumpendorferstrasse 101, s sledečim sporedom: 1. Ant. Foerster: »Pevec«, mešani zbor. 2. Ob štiriletnici »Straže«, Govori g. cand. iur. J. Jerič. 3. Ant. Foerster: »Ah nili zemljica lahka?« Mešani zbor. 4. Govor vč. gosp. prof. dr. J. E. Kreka. 5. V. Parma: »Angelus«. Zbor iz operete »Amazonke« za ženske glasove, dve vijolini in harmoniko. 6. Miklavžev nastop s sijajnim sprejemstvom. — Po sporedu prosta zabava. Kdor želi svojim prijateljem po Miklavžu kaj darovati, naj prinese darove z imenom onega, ki mu je dar namenjen, pred veselico gospodu predsedniku, VI., Gumpendorferstrasse 104, II., 10. do 4. ure popoldne, ali pa jih odda zvečer v dvorani dr. knjižničarju. Komur je mogoče, prosimo, da daruje kaj za revne otroke. — Za februar se pripravlja lepa igra v »Češkem narodnem domu«. Vstopnina prosta. Začetek točno ob šestih radi otrok, ki jim je večer posebno posvečen. — Vsem članom in prijateljem: Vesele praznike in srečno novo leto! — Društveni odbor.

— Ali veljajo zdravstveni zakoni tudi za vipavsko dolino? Še vedno se pojavlja po raznih občinah vipavske doline huda bolezen — legar. Nastopa sicer posamično, ker imamo na razpolago odločnega in vestnega okrajnega živinozdravnika, kateremu pomaga tudi okrožni živinozdravnik. Žalostno pri vsem pa je, da drugi v to poklicani organi svoje dolžnosti ne izvršujejo. Znano nam je, da se prodaja na dveh krajih, in sicer na Gočah in na Slapu meso v takih prostorih, da je s tem zvezana velika nevarnost za človeško zdravje. Za spravljane mesa nimajo nikakih

pripravnih prostorov. Neverjetno, a resnično je, da se prodaja v Gočah n. pr. meso v navadni špecerijski trgovini. Spravljeno je in visi nad vrečami moke, tako, da se prav lahko kri odceja na moko in druge tamkaj spravljene stvari. V bližini je spravljen petrolej, olje, jesi, sladkor i. dr. Tudi na Slapu nimajo nikakih pripravnih prostorov za spravljane in prodajo mesa. Gospod dr. Kotzmuth iz Postojne je že pred dvema letoma prepovedal, da se meso ne sme tako prodajati. Enako je tudi zdravstveni odbor že meseca oktobra izdal prepoved, a drži se je nihče. Prav nič se ne bi čudili, če bi poleg legarja na Gočah ali Slapu nastala še kaka druga nalezljiva bolezen. Naše orožništvo je sicer vedno in povsod zelo točno in pazljivo, ne vemo pa, ali za to nerednost ve ali ne. Dobro bi bilo, če bi gospod okrajni zdravnik dal potrebna navodila vsem poslujočim faktorjem. Pa se menda vendar ne miži z obema očesoma pri tem velikem neredu zato, ker se prodaja na Gočah in Slapu meso iz mesnice znanega liberalnega, — ne več župana Hrovatina?!

— Občinski odbor v Radomljah je imenoval č. g. Janeza Terana, župnika v pokoju, radi izvanredne požrtvovalnosti častnim občanom.

— Franciskan na socialistični konferenci. V Splitu so socialni demokrati iz Benetk priredili »konferencijo«. Prišel je tudi učeni frančiškan o. Talija iz Dubrovnika, ki se je oglašil k besedi za socialističnim govornikom ter je spretno zavrnil socialistična izvajanja. Socialno-demokratski učenjaki so med govorom o. Talije pobrali svoje klobuke in jo odpihali. Zadnji argument, ki ga je vedel za komunizem socialistični govornik, je bil: Če bi bila zasebna last opravičena, bi morala biti v raju: v raju je pa ni, torej ni opravičena. O. Talija je ostal gospodar konferencie.

— Iz Klanja na Hrvaškem. Iz skoro vseh vinskih krajev prešli ste že dopise, kjer eden ali drugi hvali vinsko kapljico svojega kraja. Mi smo pa tiho v svojo veliko škodo. Ako bi vinski trgovci vedeli, kakšno dobro in poceni vino se pri nas dobi, gotovo bi nas večkrat obiskali in tudi zadovoljni odšli od nas. Naša vina so mila, lahka, ali obenem močna. Cena 17, 18, 19, 20 kr. liter. Zadnja železniška postaja za Kranje so Brežice. Kdor bi želel dobrega vina kupiti, naj se obrne kar na frančiškanski samostan v Klanju, bodisi pismeno ali tudi osebno. Kdor bi rad hrvaške pristne kapljice, naj poskusi in gotovo mu ne bo žal.

— 25-letnico umetniškega delovanja g. Ig. Borštnika bodo 10. t. m. v Zagrebu sijajno slavili. Ob tej priliki bodo na hrvaškem narodnem gledališču predstavljali najnovejšo Schönherrovo dela »Zemlja«. Veš dohodek od te predstave dobi gosp. Borštnik, ki bo igral glavno ulogo.

— Redni občni zbor »Podpornega društva za slovenske visokošolce v Pragi« se je vršil dne 11. nov. Na predlog g. dr. Iv. Žmavca je občni zbor izvolil g. prof. Grma v Novem mestu in g. stavb. svetnika Fr. Tomšiča društvenim častnim članom zaradi izrednih zaslug, ki sta si jih pridobila za društvo in sicer prvi kot ustanovitelj društva, drugi kot njegov večletni, neumorno delavni predsednik.

— Vrhnika. Pri nas velikansko navdušenje! Zveza naše železnice nad Vrdom z južno po županu Jelovčevu zasigurana. Seveda z vspejanjo. Tudi podaljšanje proti Idriji po Hribarju zagotovljeno. Pričakujemo še v kratkem vsprejema Lenarčičevega projekta proti Ložu. Bržkone se imajo v kratkem vršiti deželnozbornske volitve. Radovedni smo, koliko kalinov se bode vjelo na te limanice.

— Puskuršeni roparski napadi v Barkovljah. Neznani zlikovci — trojica njih — so bili napadli dne 24. novembra ob polnoči Evgena Pertota, po domače Mešina, ko se je vračal na svoj dom iz gostilne novega konsumnega društva. Ker Pertot ni imel nič denarja pri sebi, vrgli so ga malopridneži v bližnji potok. — Dne 1. decembra ob 11. uri zvečer so neznani lopovi napadli Josipa Keršiča, a ta jim je ubežal. Dne 2. decembra tudi ob 11. uri zvečer so zopet napadli dvojico Barkovljanov, in sicer kamnoseka Ernsta Pertota in zidarja Josipa Pertota, po domače kralja.

— Šolska vest. Za provizorično učiteljico v Idriji je imenovana gđc. Avrelija Schittnig.

— Odstavljen je od notarjata notar g. Janko Globočnik v Metliki.

— Novo pivovarno nameravajo zgraditi v okolici Radovljice. Pivovarna bo zvarila vsako leto 40.000 hl piva. Z deli se prične prihodnjo pomlad.

— Ustrelil se je v Rojanu pri Trstu 52 let stari Ivan Ferluga.

— Za župana v St. Petru je bil v četrtek zopet soglasno izvoljen g. Fran Černica. Podžupani so: Jožef Bizjak, Andrej Blažica, Miha Reščič, Andrej Merlak. — Soča« je toliko pisala proti g. Černicu ter mu skušala vzeti ugled. Soglasna izvolitev g. Černica je pokazala, koliko dajo St. Peterčani na »Sočo«.

Važen izum za ženske. Učiteljici za ročna dela na višji državni dekljski šoli v Banjaloki gđci. Amaliji Markulin se je posrečilo po večletnem trudu sestaviti zelo praktičen stroj za tkanje in vezanje. Stroj je lahek in se ga lahko v roki nosi. Da je ta izum v resnici dober, svedoči, da je gđca. na svoj stroj dobila patent od c. kr. patentnega urada na Dunaju. Dobila je že mnogo ponudb za svoj patent iz Avstrije, Nemčije in Angleške.

Svojo nevesto umoril. V Smoljanu je izjavil neki mož svojo 18-letno nevesto v gozd, kjer jo je pričakovalo deset njegovih prijateljev. Najprvo so ji dali jesti, potem pa so jo onemestili in umorili, nakar so vrgli njeno truplo v močvirje. Posrečilo se je aretovati zločinca.

Štajerske novice.

Š Zastrupil se je vsled bede v Gradcu notarski kandidat g. Obračaj.

Š Hotel »Stadt Wien« v Celju je prevzel bivši natak v Ljubljani Karol Grechnigg.

Š Brivski pomočniki v Mariboru zahtevajo, da naj bodo brivnice na praznik sv. Štefana, na Velikonočni ponedeljek in na Binkoštni ponedeljek zaprte.

Š Blamirani nemškutar. Iz Slovenjega Grada poročajo: Znani širitelj nemščine v našem okraju Reitter je tožil trgovca Druškoviča zaradi razžaljenja časti, ker mu je baje rekel »nemškutar«. Čeravno tega pri sodniji ni mogel dokazati, je bil vendar gospod Druškovič obsoljen in sicer na 100 kron. S to razsodbo pa gospod Druškovič ni bil zadovoljen in se je pritožil na okrožno sodišče v Celju, kjer je bil popolnoma oproščen, g. Reitter pa plača vse stroške.

Š Poroka. Trgovca gospod Ivan Artmann v St. Juriju ob južni železnici se je poročil dne 28. novembra z gđno. Karolino Ipavic.

Ljubljanske novice.

Ij Velik škandal. Za načelnika ljubljanskega južnega kolodvora je imenovan oficijal prometni kontrolor v Celovcu Nemec Johann Witzman, ki je pred leti že služil v Ljubljani. To je jako slab dovtip upravnega sveta južne železnice in prometnega inšpektorja Nesslerja. K 96 odstotkom Slovencev in 40 slovenskim uradnikom pošilja južna železnica v središče Slovenije Nemca. To je storila v zasmeh slovenskih uradnikov, katerih je dovolj velesposobnih mož v ravnateljstvu in na progi. Zato mesto sta se poganjala Slovenca gg. Susteršič in Sajovic, a imenovan je Nemec, baje zato, »da se nobenega izmed dveh slovenskih kompetentov ne razžali.« To je že višek škandala! Radovedni smo kaj bodo sedaj rekli slovenski uradniki in kako bodo odgovorili na tako izzivanje. Sedaj umevamo, da je bivši načelnik višji inšpektor gospod Gutmman v takih razmerah imel jako težavno stališče. Južna železnica naj ne misli, da bo s Slovenci lahko pometala, kakor bi hotela!

Ij Miklavžev večer v »Unionu« je bil večer velikansk uspeh za pevsko društvo »Ljubljana«, ki vsled nepriljubljenosti in prisrčnosti svojih zabav pridobiva med občinstvom vedno več simpatij. Dvorana in galerija velike dvorane »Uniona« sta bili nabito polni in kaj to pri ogromnem obsegu »Unionove« dvorane pomeni, ni treba razlagati. Tako je »Ljubljana« imela tudi lep denaren uspeh. Občinstvo se je o prireditvi najlaskavejše izražalo, pevsko društvo »Ljubljana« pa je v družbi s čilimi telovadci telovadnega odseka »S. K. S. Z.« storila vse, da je postavila svoj Miklavžev večer na vrhunc vseh tozadevnih prireditev v Ljubljani. Večer je otvoril izborni sekretet na lok, nakar je č. g. dr. Jerše mladim in starim izvajal mnogo smehu s svojim ljubkim govorom pred dohodom sv. Miklavža. Četa dečkov pevcev je pod krepkim vodstvom g. Gorjupa dovršeno zapela dva zbora, nakar so nakrat ugasnile luči v dvorani, na odru pa je zažarelo nebroj rdečih električnih žarnic, na galeriji je odpel moški pevski zbor »Ljubljane« »Narava vsa že spava« in kmalu nato je stopal na oder sv. Miklavž, obdan od sijajnega spremstva, iz tal so švigali plameni in iskre, iz globine se je pridrvila četa peklenskih, ki je po odru vstvarjala vratolomne skupine in z najrazličnejšimi komičnimi situacijami ves čas kar najbolje zabavala občinstvo. Četa peklenskih je prepodila celo godce in sama priredila »koncert«, katerega je občinstvo spremljevalo z bučnim smehom in burno pohvalo. Tako dostojnih in spretnih vragov kakoršni so bili včeraj na »Unionovem« odru se težko dobi, zato pa občinstvo požrtvovalnim telovadcem ni štedilo s pohvalo. Hvala in čast tej odlični skupini telovadcev! Miklavž je seve s svojimi angeli imel polne roke dela ter je s svojo krasno opravo vzbujal splošno pozornost. Po končanem Miklavževem nastupu se je razvil koncert, pri katerem je »Ljubljana« lepo zapela več pesmi in je gospod Juvan dodal krasen samospev. »Ljubljana« si je s tem večerom pridobila mnogo novih prijateljev. Nemoteno naj koraka naprej po sedanjih poti. Občinstvo se v simpatijah, katere goji do vrle pevske čete »Ljubljane« ne bo prevaralo, naj se le odzove včerajšnjemu Miklavževemu vabilu, da se naj zbirajo pri vseh zabavah »Ljubljane« v tako velikem številu in bratski slogi vsi stanovni združeni v lepi prijateljski skupnosti. — Kakor čujemo priredi »Ljubljana« v nedeljo dne 5. januarja v veliki dvorani »Uniona« velik šaljiv družbinski večer, na katerega občinstvo že danes opozarjamo.

Ij Koncert sester Černijeckih. V muzikalnih krogih našega mesta vzbudila je novica o prireditvi koncerta znamenitih ruskih umetnic splošno zanimanje. Sestri Černijecke rojeni sta Kavkazinji. Od prirejenih 300 koncertov po Rusiji koncertirali sta v vseh mestih Evrope, v Berlinu, Dunaju, Parizu, Londonu, Drazdanih, Lipskem, Frankfurtu, Nürnbergu, Baden-Badenu, Wiesbadnu, Marijinih varih, Ostende, Bukarešti, Budimpešti, Trstu, Zagrebu, Reki, Opatiji, Sofiji, Belgradu, Carigradu, Atenah, Nizzi, Monte Karlu, kakor tudi po Afriki v Kairi, Aleksandriji itd. Za časa historičnih ruskih koncertov v Parizu priredili sta tudi sestrice Černijecke pet koncertov, o katerih so pariški časopisi pisali: »Sestri Černijecke sta dve novi zvezdi na glasbenem polju, katere sta s svojo umetnostjo proslavili na poseben način svojo domovino. One se morejo prištevati prvim svetovnim umetnicom.« S sijajnim uspehom sta priredili obe sestrice-umetnici na Dunaju štiri a v Londonu

dvanajst koncertov. Vse časopise glavnih mest Evrope, kakor glasoviti kritiki in umetniki Artur Nikiš, Colone, Jean de Reske, profesor Epstein, profesor Grünfeld in Cezar Kji izrazili so se o pianistki Veri Černijecki, da se njena igra strinja povsem z igro A. Rubinsteina, Terezije Karenje, Buzonija, Dagananija in Dalibera, a o pevki Nadeždi Černijecki, katera razpolaga s krasnim kontraltom, da je fenomenalno odkritje za glasbeni svet ter da velja njen glas za tri. Zadnji čas so počastili s svojo navzočnostjo koncerte sester Černijeck: kralj Edvard VII., kralj in kraljica Grške, kralj in kraljica Rumunske, knez bolgarski Ferdinand, srbski prestolonaslednik, a sultan je zaprosil umetnici, da na njegovem dvoru dajo koncert. Dne 5. septembra t. l. sta bili sestrice Černijecki pozvani v Karlove vane, da koncertiraste pred ruskim velikim knezom Mihajlom Aleksandrovičem in veliko kneginjo Olgo Aleksandrovno. Bivša banica hrvaška, grofica Lila Pejačević, pozvala je dvakrat umetnici, da v njeni palači koncertirate.

Ij Premijera izvirne slovenske drame »V somraku«, ki jo je spisal Adolf Robida, je v soboto, 7. t. m. ob pol 8. zvečer. Glavne vloge so v rokah gg. Dragutinovića, Nučiča in gg. Borštinkove, Kreisove in Danilove. Snov je moderna in obdelava problem resnice in ljulj

Ij Umrla je gospa Ana Branke, zdravnikova vdova.

Ij Častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje so dobili delavci v Činklovi tovarni: Martin Zagradnik, Franc Jančar in Marija Osredkar.

Ij Umrli so: Ludovik Majevski, črevljar, 70 let. — Anton Češnovar, posestnikov sin, 20 mesecev, Dolenjska cesta 3. — Fran Jančar, oficijant, 35 let, Rožne ulice 35. — Meta Jenko, delavka, 69 let

Umrli je danes v bolnici delovodja tobačne tovarne g. Alfonz Habe, v Jozefišču je umrla bivša kuharica v župnišču pri sv. Petru Terezija Zaverl.

Ij Semenij in cene živine. Dne 4. t. m. je bilo na tedenski sejm prignanih 598 konj in volov, 194 krav in telet, skupaj 792 glav.

Kupčija je bila pri goveji živini kakor tudi pri konjih dobra, ker so prišli po govejo živino Korošci in Moravci, po konje pa Lahji.

Cene goveji živini so bile 56 h — 62 h pri kg živa vaga.

Ij G. Jastrzebski, tenorist slov. opere bo 14. t. m. gostoval na zagrebškem narodnem gledališču na angažma.

Ij Pogreša se 11-letni Mihael Kos. Deček ima sivo križasto obleko in črn klobuk ter je na očeh bolan.

Ij Tatvina. Včeraj je bilo v Rožnih ulicah št. 35 služkinji Katarini Dimičevi ukradenih 5 kril, 5 jopic, dežnik in čevlji. Osumljenka je znana in jo policija zasleduje.

Ij Za kruhom. Včeraj se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 14 Hrvatov, nazaj je pa prišlo 23 Slovencev in 82 Hrvatov in Macedoncev.

Ij Najdena je rjava denarnica z manjšo svoto denarja. — Neki gospod je izgubil bankovec za 20 K.

Ij Iz Amerike se je včeraj pripeljalo 180 Slovencev in Hrvatov.

Ij Izgubljene in najdene reči. Delavec Fr. Kladnik je izgubil denarnico, v kateri je bilo 108 K denarja. — Neka doma je izgubila denarnico, z manjšo svoto denarja. — Posestnik Jakob Drglin je izgubil neke sodne listine. — Šolski učenec Henrik Lobe je našel ženski čevlji.

Ij Tuji meseca novembra v Ljubljani. Dodatno k tozadevnim notici se nam poroča, da je bilo nastanjenih v raznu že omenjenih hotelih še 193 tujecev v hotelu »Iliriji«; 180 pri »Južnem kolodvoru«; 210 pri »Avstrijskem cesarju«; 145 pri »Grajžarju«; 126 pri »Štruklju«; 114 na »Bavarskem dvoru« in v ostalih prenočiščih pa 599 tujecev.

Razne stvari.

Razsodba v pravdi zak. Goold. Iz Monte Carla poročajo: Porotniki so Goolda obsodili v dosmrtni zapor, gospo Goold pa na smrt. Pri razglasitvi obsodbe je žaklicala gospa Goold »Jaz sem nedolžna!« — O tej zanimivi obravnavi smo včeraj poročali.

Samoumor glasbenika — milijonarja. Iz Milana poročajo, da se je na svojem posestvu blizu Lugana usmrtil znani glasbenik in milijonar Leonis Lombard.

Vino vojakom. Francoska zbornica je dovolila milijon frankov kredita, da se dá vojakom vsak dan četrta litra vina.

Akademski izobrazba stražnikov. O lopovih je znano, da so prav pogosto akademski izobraženi — v svoji stroki. Posebno tržaški so v tem oziru na dobrem glasu. Ti so strokovnjaki v odpiranju železnih blagajn. Pred kratkim pa se je dognalo, da obstoji na Nemškem skrivna visoka šola za lopove. Popolnoma logično in potrebno je bilo, da se je mislilo tudi na višjo izobrazbo stražnikov, kateri imajo posla s svojimi veleučeni »klijenti«. V Italiji že predavajo na vseučiliščih o višji policijski izobrazbi. Sedaj se je povsela tudi Švica za Italijo. V Lozani bo dr. Rajc predaval o policijski znanosti.

Promocija ženske. Dne 9. t. m. bo v Inmostu prva ženska promovirana za doktorico modroslovja. Zove se Adela Schneller in je hči deželnega šolskega nadzornika in pisatelja Kristijana Schneller. Svoje študije je dovršila na inomoškem vseučilišču.

Nesreča vsled šale. V puntigamski gostilni v Gradcu je neki gost v trenutku, ko se je njegov sosed hotel vstati, temu izpodmaknil stol, tako da je padel na tla in ni mogel več vstati. Spočetkoma so se gostje temu smejali, ko so pa videli, da je resnica, so poklicali re-

šilni voz, s katerim je bil odpeljan v bolnišnico. Dobil je hude notranje poškodbe.

Telefonska in brzojavna poročila.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 6. decembra. Zbornica se bavi danes z najnim predlogom češkega radikalca o znižanje davka na sladkor. Pri debati o nagodbi je oglašanih 56 govornikov. Sladkorni davek se zniža najprej za 8 K in potem za 4 krone.

ZA VOJAŠKE BEGUNCE.

Dunaj, 6. decembra. »Slovenski klub« je po predsedniku vojnega odseka poslancu Pogachniku izročil spomenico, v kateri se pritožuje, da se kljub amnestiji pri raznih polkih, posebno pri 17. pešpolku še zadržujejo vojaški begunci, ki so se že pred leti oglasili. Vojni minister je odredil, da se naj take takoj izpusti.

ŠKANDALI V OGRSKEM DRŽ. ZBORU.

Budimpešta, 6. decembra. Danes podpredsednik v ogrskem drž. zboru Hrvatom ni pustil hrvaški govoriti. Dogodili so se veliki škandali. Mažari so Hrvate psovali in jim klicali: Vi napravljate tu gledališče, oklofutati vas je treba.

PRELOŽENA SODNA RAZPRAVA.

Gorica, 6. decembra. Danes je bila sodna razprava Pavlica Kavčič radi tolmača zopet preložena.

BOJI V MAROKU.

Madrid, 6. decembra. V bližini Machike se je bil boj med šerifovimi četami in uporniki. Izid bitke še ni znan.

ŽITNE CENE.

Budimpešta 6. decembra.

Pšenica za april	13'27
Pšenica za oktober	11'44
Rž za april	12'44
Koruzza za maj	7'62
Oves za april	8'63

Efektiv: 10 višje.

Pozor, tamburaši! Izšli so najnovejši ceniki najnovejših skladb za tambure prvih in najboljših skladateljev na tamburaškem polju, kar so gg. Farkaš, Brož, Machač, Tomič, Hruza, Bozoti itd. ter se morajo dobiti franco samo v prvi sisaški tvornici tamburic J. Stjepušin v Sisku.

IZJAVA.

Podpisani izjavlja tem potom, da ni plačnik za nobene dolgove, ki bi jih naredila kaka oseba na njegovo ime!

Josip Grošelj.

Prima trboveljski in dolenjski

Kosovni premog
Srednoko-ni premog
Orehovni premog
Gruščni premog

po najnižjih cenah na cele vagone po premogokopnih cenah — priporoča lastnik premogokopov J. PAULIN, glavna zaloga premoga v Ljubljani, Nova ulica št. 3. 2737 1

2744 5-1

Nove muzikalije

:: :: Ign. Hladnika :: ::

Božična Slavospesva op. 53 za solo, mešan zbor in orglje. Cena 1 K.

Requiem v spomin † P. A. Hribarja, op. 52, za en glas z orgljami. Cena 1 K. Čisti dohodek za † P. A. H. spomenik.

Petero Božičnih pesmi, mešan zbor, solo in orglje op. 44., drugi natis. Cena 1 K 20 h.

Čvetero Božičnih pesmi op. 18. četrti natis. Cena 80 h.

V Katoliški Bukvarni in pri Schwennerju v Ljubljani ter pri skladatelju v Nov. mestu.

Stanovanje

Rimska cesta št. 3, I. nadstr. 3 sobe (1 soba s posebnim vhodom) kuhinja, prostori hodnik, se zaradi premeščenja takoj ali pa s 1. februarjem odda.

73 3-1

Nova Idealna voda za želodec

VITA

naravna mineralna voda

Najčistejši
Natron-vrelec.

Glasom zdravniških izjav, izbornoučinkuje pri: nerednem prebavljanju, trganju, diabetes, preobilni vod kisline, boleznina mehuru in ledvicah, katarjih v sapniku ali prebavnih organih.

Glavna zaloga v Ljubljani pri Mihaelu Kastnerju. Dobliva tudi v vseh lekarnah in drožerijah 10-8

VITA

VITA

2739

Rodbina Urban Zupanec nazonanja vsem prijateljem in znancem pretužno vest, da je nje preljubljena in nepozabljena mati oziroma tašča in stara mati, preblagorodna gospa

Ana Branke,
zdravnikova vdova

včeraj zvečer ob šesti uri po dolgem in mučnem trpljenju previdena s svetotajstvi mirno v Gospodu zaspala.

Truplo predrage ranjke prenese se v soboto dne 7. t. m. ob 3. uri popoldan iz hiše žalosti Križevniške ulice št. 8 na pokopališče pri sv. Križu, kjer se položi v rodbinsko rakev.

Sv. maše za dušnice se bodo brale v cerkvi nem. vit. reda.

Venci se na željo umrle hvaležno odklanjajo.

Predrago rajnico priporočamo v požobno molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 6. grudnia 1907.

Globokoužaljeni ostali.

Brez vsacega posebnega obvestila.

Zahvala.

Za vse izraze sočutja in ljubezni pri pogrebu preč. g.

Ivana Hladnika

župnika

kakor tudi za mnogoštevilno spremstvo in krasne vence se vsem kar najiskrenejše zahvaljujem Posebno gospodu dekanu trnovskemu, č. gg. sošolcem in kapelanom ranjega, ki so od daieč prihiteli izkazat mu zadnjo čast, pevskega društva »Košana« in »Nanos« iz Goč — za ganljive žalostinke — ter občinskim odborom iz Goč in Košane — preblag, gosp. grofin. plem. Hohenwart — in Marijini družbi za krasne vence.

Košana, 5. decembra 1907.

2742

Franc Erzar

kaplan

Zahvala. 2733

Povodom prebrideke izgube našega predragega

Milana

izrekamo prisrčno zahvalo gg. zdravnikom, čč. usmiljenim sestram v deželni bolnici, vsem gg. profesorjem, osobito preblag. g. ravnatelju, g. katehetu in razredniku II. c. kr. drž. gimnazije, vsem njegovim sošolcem za krazni venec in obilno udeležbo vseh dijakov II. c. kr. drž. gimnazije, posebno pa gg. pevcem za ginjaivo petje pred mrtvašnico in pri kapeli, in sploh vsem, kateri so ranjkemu izkazali zadnjo čast.

V Ljubljani, dne 6. dec. 1007.

Žalujoča rodbina Pance.

Odgovorni urednik: Ivan Štefe.

„Prepir.“

Celovski »Mir«, glasilo koroških Slovencev, je priobčil naslednji članek:

V Celovcu se je oglasilo časnikarsko dete. Na Koroškem smo že precej vajeni otrok, ki se jih oče sramuje in jih pred svetom zatajuje, zato nas tudi ta novorojenček ni iznenadil. Krščeno to dete še ni bilo, sešli pa so se razni botri in so novemu bitju dali ime »Korošec«. Ker je vsak Celovečan Korošec, bi tega ne bilo treba posebej v imenu lista poudarjati; toda ker so tega fantka prinesli čez mejo iz Kranjskega semkaj in se bo alimentacija zanj plačevala bržkone tudi izven Koroške, zato bi bil lahko kdo sumil, da on ni domačin, ampak pri-vandran tujec, in zato se je moralo že v imenu poudarjati, da je vendarle »Korošec«, četudi Kranjskega pokolenja in na Kranjskem rojen.

Vsaka stvar na svetu ima svoj namen. Kadar se porodi otrok, nam ni treba vprašati: »Kaj pa je tebe treba bilo?« Našel bo svoje delo, svoj kruh, svojo čast, ali svojo kazen. Pri novem slovenskem listu bi sicer tudi ne povpraševali: Zakaj je tebe treba bilo? Našel bi tak list svoje delo in — plačilo. Zato bi o listu najraje molčali. Ali mladi junak si je zavilal že svoje rokave in stopil v bojno pozituro — proti »Miru! In zato mu mora vsaj sedanje »Mirovo« uredništvo nekoliko odgovoriti. Novi list naznanja svetu svetovno važno novico:

»Mir« je premalo odločno naroden, premalo gospodarski, preveč oseben, pač pa v polni meri vnet za vero. . . »Mir« je zaostal. . . je »visoko pisan list visokih gospodov« . . . zato »je potreba po dobrem listu tem nujnejša« . . . »tak list bo »Korošec«.

Do zdaj so naši rodoljubje bili mnenja, da se je z vso silo boriti zoper vsenemško stranko in njene časnike: »Bauern-Zeitung«, »Stajer«, »Fr. Stimmen« in dr. Mladi celovski junak vidi nevarnost drugod! Le »Mir« je nevaren, ker je »premalo naroden, premalo gospodarski — pač pa v polni meri vnet za vero.« Zdaj ubogi grešnik »Mir« ne ve prav, kaj je večji greh v očeh mladega »Korošca«, ali prvo ali drugo, skoraj bi rekli drugo, kajti liberalna misel bila je že spočeta, ko je »Mir« še uredoval g. Ekar, ki je bil narodno gotovo do skrajne mere odločen!

Novi list se huduje nad »Mirom«, ker mu je ta baje premalo naroden, sam pa se že naprej prikupuje Nemcem in se jim laska, ko piše: »Spoštujmo tudi svojega nasprotnika, če je tudi Nemec, ako se nam le približa s poštenim orožjem in ne zavratno.« Mladi »Korošec« bi bil rad diplomat, zato je naredil ta velik kompliment proti Nemcem, misleč, da mu bodo ploskali in glasno hvalili njegovo modrost. Toda »Freie Stimmen« so mu vkljub temu dale svojo brco. Prav tako! Kdor se za Nemci slini, drugega ne zasluži.

Se eno očitane ima novi list proti »Miru«. Pravi, da je »Mir« visoko pisan list visokih gospodov. Ne vemo, kdo pravzaprav krpuca »Korošca«, ker gospodje svoja imena skrivajo, kakor gad noge — vendar pa lahko trdimo, da je v naših vrstah več resničnega demokratičnega duha, kakor pa v vrstah pri »Korošcevih« frakarskih liberalcih. Sicer pa je znano, kdo stoji za »Mirom« in kdo ga urejuje; mi se prav nič ne skrivamo, ljudstvo nas po osebah in po našem delu pozna in dobro ve, da smo bili vedno le njegovi zvesti služabniki in svetovalci, ki smo se vedno samo tam silili naprej, kjer je bil boj najbolj vroč in nevarnost za naše ljudstvo največja. Naj le še gospodje okrog »Korošca« pogumno stopijo na plan, zakaj bi se tako strahopetno skrivali in slepe miši lovili — le na dan, le na plan, da ljudstvo vidi nas in — vas! Potem se bo tudi hitro spoznalo, v katerem taboru se nosovi — višje nosijo!

Iz »Koroščevega« programa torej povzemamo:

1. »Korošec« ne napoveduje boja nemško-liberalnim listom, tudi ne »Stajercu«;

2. pač pa obeta, da se bo z vso silo voljskoval zoper »Mir« in, kakor že prva številka kaže, zoper naše katoliško politično društvo in voditelje sedanje slovenske koroške politike.

Jasno je tedaj, kaj pravzaprav »Korošec« hoče: Napraviti med koroškimi Slovenci razdor in preprič, uničiti naš list »Mir«, ki ga je še ustanovil nepozabni oče koroških Slovencev Andrej Einspieler, in vzeti sedanjemu političnemu vodstvu ugled pred ljudni in mu iztrgati vajeti iz rok ter tako barčico koroške slovenske politike zasukati v liberalno vodo.

Ne »Korošec« ampak »Prepir« bi se moral imenovati ta list, ker očitno samo preprič išče z rodnimi brati v trenutku, ko nas samo sloga in disciplina more oteži in nemškega navala rešiti.

Dolžnost stranke, ki je pri zadnjih volitvah tako veličastno nastopila je: Varovati slovo, v slogi je moč. Velikih uspehov zadnjih volitev, uspehi, iz katerega imamo pričakovati prepoved slovenske Koroške, sta dossegla le dva moža, dr. Brejc in Grafenauer. Posamnikom na deželi semterja razmere niso dosti znane, zato morajo voditeljem zaupati — če jih nočejo izgubiti.

Možem, ki so govorili tolikokrat na shodih, ki so tvegali zdravje, da življenje v boju za katoliško narodno gibanje na Koroškem, tem je ves narod dolžan vsaj toliko spoštovanja, da se ne vseh na limanice prvemu agentu, ki pride z novo robo in pravi javnosti, da bo le on rešil narod!

S kakšnimi sredstvi bo »Korošec« Korošce reševal, je že v prvi številki pokazal — popolnoma po receptu lažilberalnih listov. Pod-

taknil je namreč posl. Grafenauerju besede, kakor da bi bil Grafenauer sam za ustanovitev novega lista. Resnica je pa le, da se je Grafenauer jako odločno in jasno izrekel zoper vsak novi list, rekoč, da še enega lista ne moremo vzdržati, in da bi bilo boljše, da bi gospodje tisti denar, ki ga imajo za novi list, dali rajši za zboljšanje in razširjanje »Mira«! To je rekel Grafenauer — »Korošec« pa se je debelo zlagal! Komaj je iz lupine izlezel, pa se že tako očitno in nesramno laže! Kaj šele bo, če je že začetek tak! In v isti sapi se še hvali, da ne pozna nobenega hinavstva!

Pa tudi to očita »Miru«, da je preveč osebne. Tega pa ne pove, da je »Mir« moral sam sebe in svoje pristaše braniti, ko so jih ravno tisti liberalci, ki so zdaj pristaši »Korošca« na najgrši in najpodlejši način po liberalnih časopisih osebno napadali in sramotili. Naj nihče ne misli, da bomo mi klofute mirno sprejemali in v žep devali — vajeni smo vse pošteno vračati, kar se nam posodi. Sicer pa naj »Korošec« le samega sebe malo bolj natančno ogleda, opazil bo, da je že prva njegova številka polna osebnih napadov zlasti na dr. Brejca, ki je skrivnostnim »Koroščevcem« menda najbolj na poti!

Edini odgovor na nastopanje novega lista in njegovih varihov naj bo:

1. Naročite si glasilo katoliško-političnega in gospodarskega društva — to je »Mir«!

2. Pazite na vsaki dom, kamor prihaja »Stajer«, ali »Bauern-Zeitung«. Prigovarjajte sosedom, naj opuste te liste — in na njihovo mesto naročite — »Mir«!

3. Pazite na socialnodemokratsko časopisje, ki vam posestnikom revolucionira posle: dajte svojim hlapcem in delavcem — »Mir«. Le ta in edino on kot list, ki poudarja tudi versko stran, bo zabranil razširjanje pogubne socialne demokracije.

4. Gospodarski napredek terja gospodarskega znanja: V tem oziru se naš »Mir« lahko meri z vsakim listom. To so priznali strastni naši nasprotniki. Kdor hoče temeljitega gospodarskega ponka — naj naroči »Mir«.

5. Kdor hoče narodni napredek koroških Slovencev, naj ga išče tam, kjer se je že napredka doseglo, naj ostane, ali naj postane naročnik »Mira«, za katerim sta voditelja koroških Slovencev dr. Brejc in Grafenauer.

»Korošec« nam napoveduje boj, on je šel med naše najhujše nasprotnike, ki jih podpira v njihovem boju zoper nas, zato velja za njega ravno tisto, kar za »Stajerca« in »Bauernzeitung«:

Nazaj z njim! Proč z njim!

Iz slovanskega sveta.

sl Mažarska pravičnost. Slovaški list »Orava« v Námestu izhajajoč, je prinesel o župniku Hlinki pohvalni članek. Državni pravdnik je radi tega vložil tožbo proti listu »Orava« za voljo hvalisanja — hudodelnika. Kot pisateljica članka se je oglasila 21-letna Marjetica Šipiš. Bila je obsojena zbog tega članka na štiri tedne zapora.

Dogodki v slovaškem Ružomberku imajo še odmeve. Mažari napredujejo. Tožba 18 Slovakov iz Černove je bila od državnega pravdnika sprejeta. Vsi ti Slovaki so obdolženi, da so se dogovorili, da bi po sili zabranili posvečenje cerkve v Černovi. Obravnava se začne v prvi polovici decembra. Mažari torej nimajo dosti prelivanja krvi v Černovi, hočejo ga še izpopolniti z justično masakro.

sl Mažarski »Orfeum«. Budimpeštansko mažarsko društvo »Orfeum« je hotelo v češkem Kromeržu prirediti nekoliko predstav. Župan dr. Jožef Pištecky pa je to prepovedal in s tem je dal gotovo najboljši odgovor na mažarsko surovo ravnanje s Slovaki. Ta prepoved je vzbudila pozornost v vseh čeških krogih; na enak način bi se imelo povsod Mažarom pokazati, kako o njih sodi omikani svet.

sl Organizacija čeških uradnikov na Dunaju. »Videňsky Dennik« spodbuja v uvodnem članku češke uradnike na Dunaju bivajoče, da naj se tudi po zgledu drugih stanov organizirajo na narodni podlagi. V zadnjem času so se na narodni podlagi najprej organizirali češki delavci na Dunaju, potem rokodelci in na vse zadnje obrtniki. Samo takozvana inteligenca in zlasti češki državni uradniki na Dunaju so brez organizacije. Na Dunaju, po trditvi istega lista, se nahaja najmanj 40 odstotkov čeških državnih uradnikov in 60 odstotkov čeških državnih slug.

sl Predsednik dume in Čehi na Ruskem. Uredništvo »Ruskega Čeha«, ki izhaja v Kijevu, je poslalo brzojavno častitko predsedniku dume, Homjakovu, v kateri izraža veselje zbog njegove izvolitve. Uredništvo lista vidi v tej izvolitvi poročilo boljše bodočnosti Rusije in prerojenje pravega ruskega rodoljublja in velike slovanske misli. Homjakov se je zahvalil uredništvu tudi z brzojavko, dočim se je za vse druge častitke zahvalil v ruskih listih. Iz tega uredništva lista sklepa, da bo Homjakov v svojem delovanju posnemal svojega očeta, velikega Slovana. Predsednik dume ima posestvo »Zdolbanov« v volinski guberniji in pozna razmere tamošnjih Čehov zelo dobro.

sl Za poljsko šolstvo na Dunaju. Vdova po Livšem poljskem ministru Ziemalkovskem je ustanovila fond 20.000 K, ki ga je darovala poljski »Šolski Matici« na Dunaju. Iz tega fonda se bodo vzdrževala poljska šola v III. dunajskem okraju.

sl »Nevaren« otrok. »Dzienniku Pozn.« se poroča, da je pruska policija izgnala štiriletnega Włodimierza Starobrowskega, ki je bil val pri neki poljski družini v Honiču, iz prus-

ke države, ker je videla v njegovem bivanju »nevarnost« za prusko državo.

sl Kdo anarhizira v Rusiji? Zidje. Nov dokaz: V Bialostoku so orožniki prijeli Natana Schönberga, ker so pri njem našli zalogo browning-revolverjev in bombe; ena bomba je tehtala več nego eden pud. Kot sokrivce so še prijeli žide Mundstucka, Damana, Linde, Hurvitscha in Bralkovskega v Varšavi. Razum le-teh glavnih hudodelcev so še zatvorili kakih 40 sumljivih židov.

Slovaška država v Braziliji. V »Lloyd« čitamo: Med države južne Amerike, v katerih je slovanski življenj najgostejše zastopane, se prištevata država Parana v Braziliji. Malo da ne dve tretjini vsega prebivalstva sestoji iz Poljakov in Rusov, ki so tamkaj onkraj oceana ustvarili novo slovansko državo. Razum glavnega mesta Curitiba in naselbine Assungny, kjer se je že leta 1866. naselila množina Nemcev, pa naselbine »Nova Italija«, kjer je prilično število Italijanov iz južnega Tirola ali Trentina, naseljen je ves severni del obali reke Rio Tabagy od Poljakov. Mesto Prudentopolis (po prejšnjem predsedniku države, ki se je imenoval Prudente Moraes) je središče te poljske države »Nove Polonije«. Na jugu južno od mesta Quarapuava, proti reki Iguaçu, se razprostirajo ruske naselbine. Parana je spadala še leta 1853. k državi Sao Paulo, raditega je vpisan v grb Parane dan politične samostalnosti »Estado do Paraná, 19. de Dezembro 1853«. Država Parana ima 221.319 kvadratnih kilometrov, torej nekaj manj nego Italija, a le 1.700.000 prebivalcev, med katerimi je nad pol milijona Poljakov in 200.000 Rusov. Nemška in slabeja italijanska naselbina štejeta skupno kakih 500 tisoč prebivalcev.

SLUČAJ PROSTOZIDARSKEGA NAZIRANJA O SVOBODI.

V eni zadnjih sej v italijanskem parlamentu je odgovarjal vnani minister Tittoni na vprašanje poslanca Vicinija in tovarišev radi dogodka v egiptovskem mestu Aleksandriji. Tam živi mnogo Italijanov. V proslavo Garibaldijeve stoletnice so sestavili v Aleksandriji odbor, ki je z dovoljenjem oblasti sestavil spored slavnosti. Ko se je to zgodilo, je poslal ta odbor par dni po slavnosti deputacijo k italijanskemu konzulu, ki je prosila dovoljenja, da sme v italijansko šolo v šolski sobi v kamen vklesan napis vzidati. Napis se glasi: »Potomci generacije, ki je doživela Garibaldijevo stoletnico, naj se v teh šolskih prostorih uče, da bodo po uničenju dogme delezni življenja, znanosti in morale, katerim nasproti so ničevna vsa veroizpovedanja.«

Konzul je uvidel, da ta napis žali versko prepričanje večine Italijanov, ki pošiljajo svoje otroke v to šolo in da je radi tega škodljiv. Tudi je konzul spoznal, da bi vsled tega napisa mnogo Italijanov svojih otrok ne pošiljalo v narodno italijansko šolo, temveč v neitalijanske šole. Radi tega ni dovolil odboru, da da vzidati ta napis, in sicer je to storil ustno kakor tudi pismeno.

Odbor se pa ni zmedel za prepoved, kljub temu da je dotična šola pod konzulovo avtoriteto ter tako tudi pod avtoriteto italijanskega vnanjega ministrstva. Konzulova dolžnost bi bila, da bi dal takoj odstraniti napis, da bi s tem varoval svojo avtoriteto. Toda niemu se je zdelo primernejše, da ne poseže takoj vmes, ampak da pošlje poročilo o ravnanju odbora na vnanje ministrstvo v Rim in navede vzroke prepovedi.

Tittoni pa je imel ravno tedaj opravila z zelo važnimi zadevami in mu je prišlo poročilo šole pozneje v roke. Ko je za ta napis zvedel, je zapovedal, da se mora takoj odstraniti, češ, da nima nikdo pravice brez dovoljenja vnanjega ministrstva napise v šolskih sobah napraviti.

Mesec po odstranitvi napisa — v oktobru — so sklicali vodje več prostožidarskih lož protestni shod. Kljub temu, da živi v Aleksandriji nad 30.000 Italijanov, se tega shoda ni udeležilo več kot 300 oseb. Krajevna sekcija narodnega društva »Dante Aligheri« je bila od odbora pozvana, da se udeleži protestnega shoda, kar je pa odklonila.

Tittoni se je izrazil, da se ne smejo žaliti v javnih šolah prepričanja vernikov, kakor tudi brezvercev. »Ne sme biti dovoljeno, versko mišljenje žaliti, kakor je to nameraval skladatelj napisa — Jaz sem boritelj najobsežnejše miselne prostosti; ravno tako kot jo zahtevam zase, jo zahtevam odločno tudi za vse druge, ker drugače ne bi bila več prostost, ampak monopol sekte. (Pritrjevanje desnice.) Saj vsak dan slišimo, kako nekatere stranke v imenu prostosti čine intolerance ali celo sile zahtevajo ali opravičujejo!« Minister je nadalje sporočil, da je dal napraviti po imenitnem boritelju italijanske narodnosti v inozemstvu Pasquale Villariju popolnoma patriotičen napis za italijanske šole v Aleksandriji.

Centrum in desnica parlamenta sta bila zelo zadovoljna z ministrovimi izjavami. V vrstah tistih ljudi, katerih glavni namen je, uničiti krščanstvo, je bil vtis naravno popolnoma drugačen; saj so bili po Tittonijevih izjavah v resnici osramočeni!

Izpred sodišču.

Izpred deželnega sodišča.

Tatinski vlačugar. Jožef Peiker, čevljar iz Bemša v Šleziji doma, je bil že štirikrat zaradi hudodelstva tatvine in devetkrat zaradi vlačuganja predkaznovan. Dne 7. t. m. je prišel obdolženec ravno med kosilom v Casermanovo hišo v Cirknico beračit. Ne-

opaženo se je vtihotapil v prvo nadstropje in si prisvojil iz nezaklenjenega predala 112 K. Prišel je potem v družbinsko sobo prosit kosila. Ker je malo preje gospodinja čula ropotanje v prvem nadstropju, vzbudilo se je v nji sumničenje, ako ni bil tat na vrhu. Takoj je šla gledat in videla, da ji je pokraden denar. Posrečilo se je prijeti tatu na cesti in mu odvzeti plen. Za kazen je dobil 1 in pol leta težke ječe, po prestani kazni se bo pa oddal v prisilno delavnico.

Nepoboljšljiva tatnica. Dekla Ivana Habjan, 30 let stara, pristojna v Kamnik, je bila že 17-krat predkaznovana. Devetkrat zaradi tatvine. Kot služkinja Marije Ludvig je pri Teodoru Ladstätter v Ljubljani vzela 4 K, pri Franciški Begel na Selu iz zaprtega predala pa 24 K gotovine. Obdolženka ničesar ne taji. Za pokoro je dobila 13 mesecev težke ječe, katero bo prestala v Begunjah.

ISKRENA PROŠNJA.

Sv. božični praznik, praznik ljubezni se približuje. Kateri verni kristjan se ne spominja z gorkim sočutjem v jaslicah v zimskem mrazu ležečega božjega deteta! In to božje dete je pozneje imenovalo vse reveže in trpine svoje brate. Večina 214 našo »Narodno šolo« obiskujočih otrok so otroci ubogih starišev, ki za približajočo se zimo nujno potrebujejo obuvale in tople obleke. Vdano podpisano šolsko vodstvo namerava tudi letos, in sicer na kvatno sredo, dne 18. grudnia t. l., v korist ubogih naših šolskih otrok napraviti slavnostno božičnico. V ta namen se obrača do vseh slovenskih rodoljubov in rodoljubkinj z iskreno prošnjo, da blagovolijo mu tudi letos poslati obilnih darov v blagu, posebno pa v denarju. Ker pa je čas do božične slavnosti že zelo kratak in imajo č.č. šolske sestre z nakupom in razvrstitvijo božičnih daril silno veliko posla, tedaj usoja se vdano podpisano šolsko vodstvo še ponižno prošnjo dodati, da naj bi se darovi blagovolili mu prav kmalu poslati. Za vso dobrotljivost se že v naprej prisrčno zahvaljujemo.

V Št. Rupertu pri Velikovcu.

Vodstvo »Narodne šole«.

Poslano.

Nedeljski počitek odvetniških in notarskih uradnikov.

Pod tem naslovom me je v sobotni številki »Slov. Naroda« napadel neki dopisnik, češ, da kot prvobornik za popolni nedeljski počitek ne spoštujem načela, da pristojna vsakemu človeku pravica do nedeljskega počitka. Ko bi se bil ta gospod, ki mogoče ni član naše organizacije, pa sedaj vendarle vživa sad našega truda, bolj natančno informiral, moral bi bil pisati ta napad pač v drugem tonu, nego ga je pisal. Na mojem učnem zavodu podučuje se v stenografiji ob ponedeljkih, sredah in sobotah ob večernih urah, od 7. do 8., oziroma do pol 9. ure. Štirje udeleženci tesnopisnega tečaja, kateri deloma ob delavnikih nimajo časa, deloma pa se hočejo hitreje priučiti stenografije, naprosili so me, da določim ob nedeljah in praznikih v to svrhu še eno uro. Ko sem to željo naznanil učitelju stenografije, kojega mi je gospod profesor Novak preskrbel, izjavil je prostovoljno in neprisljano, ker ga sploh v to niti siliti ne morem, da hoče ustreči tej želji ter v to določil sam uro od 11. do 12. dopoldne. Neresničen je tudi odstavek, ki pravi, da dobiva ta učitelj par forintov plače. Jaz sem primoran temu nasproti izjaviti, da plačujem temu gospodu iz lastnega nagiba dvakrat toliko plačo, nego jo je zahteval sam, plačo, kakršno smo svoji čas plačevali profesorju stenografije za ta pouk. Ako gospod dopisnik tega ne verjame naj se obrne naravnost na g. Vladimirja Mišelj, gimnazijalca 7. razreda, učitelja stenografije na mojem zavodu.

V uradnem listu, katerega pa gospod dopisnik ni natanko prečital, kakor to posnamem iz njegovega dopisa, sem razglasil, da podučujem ob nedeljah in praznikih na drugi mestni deški ljudski šoli od 8. do 12. ure dopoldne v strojepisju. Za ta pouk nimam nikakega učitelja, ter ga vodim sam. Mislim, da s tem, ako uporabim svoj prosti čas ob nedeljah v navedeno svrhu, nikakor ne kršim nedeljskega počitka, sosebno, ker poučujem v tem času udeležence, ki ob delavnikih nimajo časa za to. Sploh je pa vsacega človeka prosta volja, da uporabi čas, ki mu je na razpolago, kakor mu je drago!

Gospod dopisnik naj raje vpraša tovariše, kaj isti poreko tistim kolegom, ki zahajajo kljub nedeljskemu počitku še vedno ob nedeljah v pisarne in razdirajo to, kar je organizacija sezidala in kar nam je slavna odvetniška zbornica darovala. Da izplačujejo gg. šefi odvetniških uradnikov polne plače brez odbitka na proste nedelje pripadajočega zaslužka, izvira pa vsaj že iz tega, ker so uradniki nastavljeni proti mesečni plači in ne proti dnevnici.

Josip Kristof.

MOHORJANI!

Spominjajte se »Narodne šole« v Št. Jakobu v Rožu!

Darove sprejema upravništvo »Slovenca«

